

GOSPODARSKI LIST

List ... mesece —
Stane ... leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto III.

Štev. 1

Januar 1924

:: Upravništvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA:

Uredništvo: Novo leto.
J. R.: Katere davke bomo plačevali.
Ferlan Franc: Pridelovanje zelenjadi.
Ing. A. Podgornik: Oskrbovanje brejih živali.
J. Pušpov: Pitanje govedi.
Just Ušaj: Žganjekuha na zadrugi podlagi.
Živinozdravnik Č.: Nevarne stvari med krmo.
J. Koglot: Predelovanje pašnikov in travnikov v polje in nasprotno.
Just Ušaj: Nekaj o uporabi žvepla v kleti.
Just Ušaj: O sladkem, ali ameriškem krompirju.
Izmenjava denarja pri poštni hranilnici. Izseljeniški vestnik.
Vprašanja in odgovori.
Kako je po deželi.
Tržni pregled.
Kaj delamo v mesecu januarju.
Gospodarski drobiž.
Koliko stanejo menice.

Čitateljem in prijateljem.

Uredništvo in uprava sta dobila k Novemu letu mnogo častitk. Nekaterim častitkam je bil priložen tudi denar za nove naročnike. Predvsem take častitke upoštevamo in zato sedaj vsi na delo, da pridobite še vsak vsaj po enega novega naročnika. Istotako Vas prosimo za naslove takih posestnikov, ki bi se mogoče naročili na list in jim ga mi pošljemo na ogled. Od Vašega dela zavisi, ali se bo list ne samo vzdržal na sedanji višini, temveč še izboljšal in tudi pocenil.

Na razne klevete, ki se širijo od izvestne strani, se ne bomo ozirali, temveč šli s podvojenimi silami na delo. To naj bo odgovor.

Naročnina

se pošilja na naslov: Gospodarski list, Gorica, Corso Verdi 37. Kdor se ne želi naročiti na list in ga je dobil, naj ga vrne.

CENA OGLASOM: 1 stran 100 Lir
1/2 strani 60 Lir
1/4 strani 40 Lir
1/8 strani 25 Lir

Za objavo v 2 št. 5% popusta, v 3 št. 10%, v 6 št. 20% celo leto 30% popusta.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsem sotrudnikom: List bo izhajal vsakega 1. v mesecu in zato potrebuje gradivo vsaj do 25. vsakega meseca.

Ostalo je zelo mnogo gradiva, ki pa pride pravočasno na vrsto. Zaenkrat oprostite vsi.

Knjigovodski tečaj se bo nadaljeval v prihodnji številki, v ti je izostal vsled drugega gradiva.

Čebelarji bodo imeli že v prihodnji številki svoj prostor. V tem oziru naj se pripevki vedno pravočasno dopošljejo.

Kmetovalci!

18% Tomaževo žlindro po 43—44 L
15/17% superfosfat po 33 L
kalijevo sol po 45 L

dobite vedno pri

Zadrugi Zvezi v Gorici

Corso Verdi 37, (skladišče via Morelli 36.) kjer se morete naročiti tudi na ostala umetna gnojila, kakor čilski soliter, apneni cianamid itd., kakor tudi na sortirane cepljenke, semena krmskih rastlin in zgodnji krompir z belim in rumenim mesom.

Čevljarska zadruga
v MIRNU pri Gorici
izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

ADRIA' ČEVLJI

Edino domače zadržno podjetje te stroke, ki si je pridobilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekašajo vse druge to-vrstne izdelke.

LASTNE PRODAJALNE:

v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu,
ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom.
Razpošilja tudi naravnost iz tovarne
v Mirnu na debelo in na drobno.

SODI EDVARD BREGANT Izdeluje vsakovrstno kletarsko posodo, sprejema vsako popravilo po zmerni ceni. Prodaja pipe, zamaške itd.

Via Morell 12 -

Železnina

Krainer & Comp.

GORICA

v Raštelu šte. 19.

Zaloga raznovrstne železnine, peči in štedilnikov,
kuhinjske posode in drgih železnih predmetov.

Gospodarski List

III.

Uredil

Ing. agr. JOSIP RUSTJA

V GORICI 1924

Založila Zadrुžna Zveza - Natisnila Zadrुžna tiskarna.

48068

VSEBINA 3. LETNIKA

Splošno gospodarstvo.

	Stran		Stran
Katere davke bomo plačevali	3	Skedenj	136
Ali je krt škodljiv	11	Dobri izgledi za izvoz zgodnjih pridelkov	139
Izmenjava vlog pri poštni hranilnici na Dunaju	12	Znižanje uvozne carine na nekatere poljedeljske stroje	147
Izseljeniški vestnik	13	Po toči	198
Kmet in kredit	21	Iztirjevanje davka na vino	242
Gojite sviloprejke	56	» navadnih davkov	243
Varstvo ptičev	68	Davki za l. 1925	243
Gojenje sviloprejke na Goriškem	70		
Več preizkuševalnega duha	133		

Zadružništvo.

Revizija kmečkih posojilnic	32	Za godrnjavce	148
Davki in zadruge	33	Po občnem zboru	148
Izmenjava denarja	34	Občni zbor Zadružne Zveze v Gorici	165
»Hranilnica« - »Cassa di risparmio«	35	Menica »in bianco«	184
Podpirajte zadružništvo	58	Zadruge, ne dajajte blaga na upanje	185
Ime »hranilnica« zadrugam prepovedano	58	Mednarodna zadružna razstava v Gentu	187
Smisel do zadružništva	76	Nekaj opominov načelstvom mlekarskih zadrug	205
Imena zadrug	78	Likvidacija zadruge	206
Zadružna pravila	101	Menična tožba	207
Zadružništvo v Rusiji	102	Zadružno in prosvetno delo	228
Vodstva zadrug, pazite	104	Izobrazba sirarjev	250
Še o menici	123	Zadruga ob letnem zaključku	252
Državljanstvo zadrug	125	Omejeno jamstvo	253
Računski zaključki	125		

Poljedelstvo.

Kako ravnajmo s semenskim krompirjem	26	O spravljanju in ravnanju s hlevskim gnojem na polju	48
Pomen globokega oranja	28	Umetna gnojila h krompirju	49

	Stran		Stran
Nekaj o grahu	75	Podorite strnišče takoj	143
Bolezni krompirja	94	Ajda	143
Pazite na koruzno seme	98	Koruzna snet	161
Ali se izplačajo umetna gnojila	122	Potrebno je dobro žitno seme	179
Ko kopljemo krompir....	141	Sedaj skrbimo za koruzno seme	203
O uporabi hlevskega gnoja za gnojenje	142	Osipanje pšenice	244

Živinoreja.

Pitanje goved	7	Nakup plemenskih prasičev	114
Predelovanje pašnikov in travnikov v polje in narobe	11	Prasičja kuga	159
S čim zasejemo travnike	51	Opitanje prasičev	197
Čistite travniški mah	75	Perutninarstvo:	
Prednosti hlevskega zelenega krmljenja in prednosti paše	96	Nekaj o perutninarstvu	26
Ob začetku paše	97	Mrčes, ki muči perutnino	27
Par pripomb k zelenemu krmljenju	119	Deset zapovedi za perutninarje	71
Živinorejsko vprašanje v ajdovskem okraju	156	Kokošja krma	121
Živinorejski okraji in odbori	175	Perutninska kolera	217
Premalo živine redimo	176	Živinozdravništvo:	
Montafonska, švicarska in simodolska pasma	196	Oskrbovanje brejih živali	6
Pristojbina pri prodaji goveda, ovce ali prašiča	203	Nevarne snovi med krmo	9
Kako si kupimo dobro kravó	216	Snaženje kože je polovica krmljenja	29
Razstava goveje živine v Ajdovski ščini	221	Slinavka in parkljevka	30
Vprašanje goveje pasme v Vipavski dolini	238	Razširjanje pasje stekline	31
Prasičereja:		Prehladne bolezni pri živini	46
Nekaj o plemenskih prasičih	66	Puščanje krvi	47
Cepite prasiče proti rdečici	91	Bolezni na vimenu	67
Napravite za prasiče tekališče	93	Splošni krč pri domačih živalih	92
		Trgovanje z govejo živino	115
		Tuberkuloza-jetika pri domačih živalih	134
		Zastrupljenje pri domačih živali	215
		Steklina	218
		Smolika	240

Sadjarstvo.

Breskve nadomestilo vinogradov	23	Škodljivci na breskvah	53
Najvažnejša pomladanska dela okoli sadnega drevlja	52	Izvoz goriških črešenj	56
		Kje dobim mlado sadno drevje?	71

	Stran		Stran
Spomladansko cepljenje sadnih dreves	72	Breskvin sad	160
Poskusi in uspehi Lutra Barbanka	89	Kako vzgajamo breskve	177
Bolezni na breskvah	100	Ne pozabimo orehov	178
Uničujte listne uši	120	Več marelic	204
Naprava kisa iz črešenj	123	Kdaj podsajamo mlado sadno drevje	221
Sadjarski tečaj v Idriji	123	Sadna razstava in kongres sadjarjev v Trentu	222
Industrijalno gojenje breskev	138		
O obiranju sadja	140		

Vinogradništvo in kletarstvo.

Žganjekuha na združni podlagi	8	Trta po toči	119
Nekaj o uporabi žvepla v kleti	9	»Nosperal«	145
O porujavenju vin	57	Cladosporium Roesleri	144
Koliko vina pridelava Goriška	57	Naglo posušenje trt	144
Angleška ali italijanska modra galica	73	Kolkovanje pri prodaji vina	145
Vinska kriza	74	Goriška vina na razstavi v Padovi	158
O grozdni plesni in žveplanju trt	98	Peronospora na grozdju	164
O dveh zgodnjih škodljivcih vinske trte	99	Trgatev	181
O škropljenju trt	116	Od grozdja do vina	200
Pravilno pripravljeno brozge za škropljenje trt	118	Olajšave vinogradništvu	202
Ravnanje z vinom po letu	118	Italijanski vinski zakon	224
		Pokušnja novih vin v Milanu	225
		Trgatev l. 1924 na Goriškem	241
		Vino rujavi	242

Čebelarstvo.

Čemu naj se bavimo s čebelarstvom?	36	»Huban« detelja	105
Čebelarski drobiž	37	Čebelarska dela v maju	105
Pomladna dela v čebelnjaku	59	Trčanje medu	126
Krmljenje čebel	60	Umetni roji	126
Plesnoba na satnikih	60	Domača matična rešetka	127
Proti mravljam	61	Čebelarska opravila v juliju	146
Pozor na satnike	61	V okviru naše organizacije	146
Barvanje panjev	61	Uvoz in izvoz medu iz Italije	147
Začetnikom	83	Čebelarska opravila v avgustu	166
Zboljšanje čebelne zaše	83	Lesena trčalka (točilo)	167
Opravilo v čebelnjaku v aprilu	84	Čebelarska opravila v septembru	187
Shranjevanje satovja v medišču		» » v oktobru	208
A.-Ž. panja	105	Prezimovanje v medišču A.-Ž. panja	209

	Stran		Stran
Čebelarska opravila v novembru	232	Čebelarska opravila v decembru	253
Skupni panj ali paviljon	232	Znideršičev panj	254

Razno.

Knjigovodski tečaj:	38, 79, 108, 228.	Urad za kmetijski potovalni pouk na Goriškem	113
Tržni pregled:	16, 42, 62, 86, 110, 129, 151, 189, 235.	Fizika v kmetijstvu	153, 173, 193, 213
Vprašanja in odgovori:	14, 40, 61, 85, 107, 128, 149, 168, 189, 210, 233, 255.	Vremenski preroki	154
Mesečna opravila:	17, 43, 63, 87, 110, 130, 150, 169, 190, 211, 233, 255.	Deželni kmetijski urad	157
Kako je po deželi:	15, 41.	Grahar, fizolar in grahov sukač	163
Gospodarski drobiž:	18, 44, 88, 112, 131, 152, 171, 192, 212, 236.	Kmetijsko-kemično preizkuševališče v Gorici	182
Novo leto	1	Razstava v Tolminu	182
Pridelovanje zelenjadi	4, 25	Vprašanje učnih moči za pod- želske kmetijsko-nadaljevalne šole	194
O sladkem ali ameriškem krompirju	11	Krompir v gospodinjstvu	226
Iz pusta v post	45	Ameriški sladki krompir v Vremah	227
Ameriški sladki krompir	54	Pomanjkanje vzajemnosti med nami	237
Italijansko-jugoslovanska trgov- ska pogodba	65	Istrske gospodarske razmere v l. 1924	245
Obligacije Benečij	79	Kmetijsko - gospodarska šola v Pazinu	248
		S. I. P. A.	248
		Kncem tretjega letnika	256

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6l., posamezna številka 1 liro.

Leto III.

Štev. 1

Januar 1924

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Novo leto.

Srečno novo leto! To je fraza, ki jo splošno ponavljamo in slišimo v teh dneh. Širom sveta pišemo in pišejo to frazo v milijonih pisem in voščil. Ponavlja jo kralj in siromak, vseučiliški profesor in cestni po-metač.

Tudi »Gospodarski list« želi Srečno novo leto vsem svojim čitateljem in prijateljem. To voščilo pa ni navadna fraza, temveč je združeno z iskreno željo, da bi to leto v resnici prineslo to, kar naše ljudstvo najbolj potrebuje. Tega pa je mnogo.

»Sam si svoje sreče kovač« pravi pregovor. Novo leto bo predvsem tako izgledalo, kot je bomo pripravili. Vsak posameznik je v splošnem kovač svoje bodočnosti.

Predvsem nam manjka velika porcija dobre volje. Težavni so današnji časi in nič boljši se nam ne obetajo. Težak in redek je zaslužek. Zavedajmo se tega, da ni nikjer na svetu dobro, da nikjer ne letajo po zraku pečeni golobi. Povsod se bije težak boj za življenje, minili so časi lahkega pridobivanja gmotnih dobrot. V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh, tako je bilo zapisano človeškemu rodu že ob samem začetku.

Zmotno mnenje vlada med onimi našimi krogi, ki mislijo, da tiči njih rešitev v tem, da prodajo svoje tukajšnje imetje in se izselijo. Tisoči so že po vojni izgubili svoje celotno premoženje, ker so lahkomišelnost prodali svoje imetje in se vlovili na limance raznih brezvestnih izseljeniških agentov. Ko so videli, da so osleparjeni, je bilo prepozno reči »nazaj«, ker tega ni več bilo in bili so v breme sebi in drugim. Kdor se hoče izseliti, naj enkrat in dvakrat premi-

sli, dobro premisli in naj ne hodi nikamor, ako nima zagotovljenega zaslužka in dobrih prijateljev, ki ga bodo v začetku vpejljali v novem življenju.

In naša zemlja? Lepa je naša zemlja in sposobna še marsikoga prehraniti. Mnogo zakladov skriva naša zemlja, ki jih pridno in skrbno ljudstvo bo lahko dvignilo.

Sadje da lep dohodek, a dalo bi mnogo večjega in lepšega, ako ne bi naši kmetovalci mislili, da je dovolj, ako drevo vsadimo in ga običerno šele tedaj, ko bi moralo biti sadje zrelo. Dobre hruške, izbrane jabolke, marelice, breskve in tudi črešnje bomo vedno lahko prodali.

Tudi naše vinogradništvo ni še na tleh. Za mnogo bomo morali vinogradništvo dvigniti, seveda bomo morali gledati predvsem na kakovost in ne samo na količino. V tem oziru si moramo zapomniti, da je pri nas zelo mnogo zemlje, ki ni za drugo, kot le za trte. Je pa pri nas tudi zelo mnogo take s trto posajene zemlje, ki nikakor ni za trto temveč le za druge kulture. Vinogradniki tudi ne bodo smeli gojiti takih trt, ki dajo mnogo — vode, temveč gojiti bodo morali tako vrsto, ki da izborno vino. — In o kletarstvu? Mnogo smo že pisali in še bomo morali.

Ako danes primerjamo gospodarske razmere širom naše dežele, vidimo, da stoje gospodarsko najboljše naše Gore. Ti kraji trpe vsled gospodarske krize sorazmerno še najmanj. Brez dvoma zahvalijo naše Gore svoje boljše gospodarsko stanje predvsem živinoreji. Gotovo je živinoreja v vseh posameznih oddelkih naša najvažnejša gospodarska panoga, kateri morajo naši kmetovalci posvečati posebno mnogo paž-

nje. To velja v enaki meri za govedorejo in prašičerejo, pa tudi za kunčerejo in perutninarstvo.

Naši goriški okoličani so v l. 1922. in 1923. prejeli lepe denarce za *sviloprejko*. Predpogoj sviloprejkje pa so murve in zato, je nujno potrebno, da tudi iste sadimo in negujemo.

Vojna je uničila mnogo murvinih nasadov, posamezniki so jih pa tudi zelo mnogo posekali. Bube se zelo lahko proda in lep iznos gotovine visoko poplača vse stroške, ves trud in vse skrbi potrebnih 6 tednov.

Glede *krompirja* smo že mnogo pisali in še bomo. Posebno letošnje leto je moralo vsem kmetovalcem odpreti oči.

Vrtnarstvo tvori najvažnejši dohodek marsikaterega goriškega in tržaškega okoličana, pa tudi podeželski kmetje bi mogli pridelati mnogo potrebne zelenjadi.

Vse poljedelske rastline imajo zelo mnogo *sovražnikov*, vidnih s prostim očesom in tudi takih, ki jih prosto oko ne opazi, pač pa po njih povzročeno škodo. Mnogo je različnega mrčesa, ki dela samo škodo, mnogo pa je tudi zelo majnih gljivic, proti katerim se moramo boriti na posebne načine.

Rečeno ali nerečeno, povsod je dovolj dela, povsod moramo napraviti v tem letu korak naprej.

In naše kmetijske organizacije, *naše zadruge*? Mnogo je pri nas različnih zadrug, ki imajo vse zelo lep namen, a pri marsikateri ni vse v redu. Naše kmetijske organizacije so zato tu, da kmetu koristijo in da ga vzgajajo, ter da mu pomagajo tam, kjer odpovedo samo njegove sile. Važno nalogo vrši naše zadrugništvo, a da bo isto še uspešnejše, da ozdravimo vse od vojne zadane a ne še zaceljene rane, to bodi naš cilj in naša želja v Novem letu.

V zadnjem letu je bila uničena naša *žganjekuha* in bili smo preleni ali pa prenemarni, da bi jo na en ali drugi način omogočili. Na tisoče q vinskih tropin so morali naši vinogradniki lani uničiti, nekateri so jih pokrmili, kar pa ne more biti pravo nadomestilo za našo žganjekuho. V Novem letu si moramo na vsak način ustvariti močno organizacijo, ki bo pravilno uporabila grozdne tropine, vinsko drožje, odpadlo sadje itd. Ker se že vrše predpriprave,

upamo, da bo ta organizacija gotovo uspela.

Poleg drugih važnih zadrugnih organizacij, bomo morali v tem letu preplesti našo deželo z *zavarovalnicami za govejo živino*. V tem oziru naj nam služijo za zgled ostale pokrajine kraljestva, v katerih ne deluje nič manj kot 10.000 raznih zavarovalnic za govejo živino. Pri nas so tu in tam tla že pripravljena in upanje je, da bomo mogli koncem leta v tem oziru pokazati resnične uspehe.

Nahajamo se v dobi, ko se gospodarsko in drugače izjednačujemo z ostalimi pokrajinami. Na kar smo bili navajeni, odpada, nove naredbe se uvajajo in v tem oziru je nujno potrebno, da jih naše ljudstvo tudi spozna, ker nepoznanje zakonov ne oprošča nobenega. V tem oziru hoče »Gospodarski List« vršiti isto nalogo, kot jo je vršil do sedaj.

To je približno program, ki ga hoče »Gospodarski List« vršiti in podpirati v letošnjem letu. Gotovo je, da bo »Gospodarski List« toplo pozdravil in podpiral vsako pametno in izvedljivo misel, ki bi prišla iz kroga čitateljev in prijateljev.

To je pot, ki jo bo hodil »Gospodarski List« v tretjem letu svojega življenja in upa, da se bo krog sotrudnikov in čitateljev še bolj razširil, kot se je dosedaj. Uredništvo si je zagotovilo lepo število sotrudnikov in upa, da bo tretji letnik »Gospodarskega Lista« še boljši kot je bil drugi. Naloga prijateljev lista pa je, da pridobe listu čim več naročnikov, vsled česar se bo list pocenil.

H koncu polagamo vsemu našemu kmetškemu ljudstvu na srce, naj bo pridno in varčno, skrbno in delavno, da bo naš rod ostal tudi v bodoče to, kar je bil dosedaj in vsled česar nas ceni vsakdo, ki nas je spoznal: rod poštenjakov. V tem imamo najbolje jamstvo za našo gospodarsko in drugačno dobrobit.

Uredništvo.

Ne bo lakote! Tako pravijo časopisi, ker je izračunano, da bo ostalo do nove žetve 65 milj. q neuporabljene pšenice. Pri nas pa je že v mnogih družinah lakota in bo v vedno več tudi kmečkih družinah, ako ne bomo iz zemlje izčrpali vse, kolikor more zemlja sploh dati.

Katere davke bomo plačevali?

Z začetkom tega leta je odpadel celotni avstrijski davčni sistem in na njegovo mesto je stopil italijanski. V bistvu je italijanski davčni sistem našemu ljudstvu že znan, ker je moral tekom leta vsak posameznik vložiti več prijav ter tako pokazati oblastvom podrobnosti svojega gospodarstva.

Kot je že znano, ne bomo več plačevali davkov pri davčnih uradih, temveč jih bomo plačevali posebnim zakupnikom in sicer v šestih obrokih. S tem, da je uvedeno plačevanje v obrokih, je plačevanje davka kolikor toliko olajšano, ker šest majhnih obrokov navidezno ne pritisne tako gospodarja kot en velik. To pa ima tudi svojo slabo stran in sicer to, da so naši ljudje navadno plačevali davek tedaj, ko so imeli v gospodarstvu kakšen dohodek. Tako so n. pr. Vipavci plačali polovico davka v juniju, ko so prodali črešnje, drugo polovico pa v oktobru, ko so dobili kakšen denar za vino, grozdje ali za kaj drugega.

Torej bomo plačevali letni davek v šestih obrokih in sicer v dneh od 10.—18. vsakega drugega meseca, to je februarja, aprila, junija, avgusta, oktobra in decembra. Vsak davčni obvezanec naj dobro pazi na to, da bo imel lepo opravljene vse listine, napovedi, pobotnice in druge davčne listine, ker pri davkih sploh ne pomagajo besede in izgovori, temveč vedno le pisan papir, pisano potrdilo. To naj si naši davčni obvezanci dobro zapomnijo in naj vsa potrdila skrbno hranijo.

DAVKI.

V naslednjem priobčujemo pregled davkov po italijanskem davčnem sistemu.

I. *Neposredni (direktni)* davki, ki so naše ljudstvo najbolj zanimali, so bili po avstrijskem davčnem sistemu (pri nas v veljavi do 31. decembra 1923) sledeči:

1. splošni in posebni *obrotni* davek;
2. osebna dohodnina;
3. hišno najemniški in hišno razredni davek;
4. zemljiški davek.

Ti davki so z Novim letom odpadli in od sedaj naprej bo naše ljudstvo plačevalo sledeče neposredne (direktni) davke:

1. zemljiški davek (*terreni*);
2. davek na stavbe (*fabbricati*);
3. dohodninski davek (*ricchezza mobile*);

K neposrednim (direktnim) davkom spadajo še drugi davki, ki pa za naše ljudstvo nimajo posebnega pomena.

Ad 1. *Zemljiški davek* sam na sebi je v novih pol. razmerah dokaj višji, kot po avstrijskem davčnem sistemu, a ima to dobro stran, da ne bo tako obremenjen z različnimi dokladami, kot je bil po prejšnjem davčnem sistemu. Cerkevna, šolska, občinska, deželna in cestna doklada so prej večkrat tudi popetorile zemljiški davek in le vsled teh doklad je bil ta davek zelo občuten. Po italijanskem davčnem sistemu je mogoče obremeniti zemljiški davek z najvišjo doklado 60%.

Ad 2. *Davek na stavbe* je po italijanskem davčnem sistemu znatno omiljen in gotovo ne bo našega ljudstva tako pritisikal, kot prejšnji avstrijski hišno - razredni. Prej je moral vsak posestnik hiše plačevati precej občuten hišni davek, ki je bil vsled raznih doklad še občutnejši. Po italijanskem davčnem sistemu so proste davka vse one stavbe, ki jih rabi kmetovalec za stanovanje lastne družine in za svoje gospodarstvo. Na ta način bo velika večina naših stavb prosta hišnega davka.

Ad 3. *Dohodninski davek (l'imposta di ricchezza mobile)* je po italijanskem davčnem sistemu znatno poostren, ker se obdavčijo dohodki, ki presegaajo letno svoto 535 lir. Zelo občutna je odmera davka, ki znaša okoli 10% dohodkov. Gotovo je, da bo dohodninski davek najbolj trl našega kmetovalca in obrtnika.

Italijanski davčni sistem pozna še več drugih neposrednih davkov, od katerih pa je udarjen malokateri naš človek in zato jih preidemo.

II. *prometni davek* (*imposte sui trasferimenti e sugli affari, imposta sulla circolazione e sui trasporti*). Sem spadajo razne pristojbine in kolkovine, ki jih plačujemo pri registraciji spisov, pri sestavljanju računov in potrdil itd. itd., davek na dvokolesa in automobile, itd.

III. *Šolnine*, to so pristojbine, ki jih morajo plačati obiskovalci šol, donašajo državi letno okoli 75 milijonov lir.

IV. *Kolkovina na konsumu* (tasse di bolo sui consumi). Sem spadajo kolkovine na gledališke in kinematografske vstopnice, igralne karte, računske listke gostiln in drugih lokalov, davek na likerje in šumeča vina, dišave in zdravila itd.

V. *Posredni davki (indirektni)* brez dvoma najbolj tarejo naše ljudi, akoravno se sami tega mogoče niti ne zavedajo, ker plačujejo ta davek istočasno z nakupom gotovega blaga in je davek vključen v prodajno ceno. Neposredno na lastni koži občutijo naši vinogradniki od teh davkov davek na vino (20 L) in na proizvodnjo žganja.

K posrednim davkom spada predvsem davek na sladkor, pivo, alkohol, vino in kavo ter carine. Za primer vzemimo sladkor. Mi plačujemo za kg sladkorja okoli 6 L. V teh šestih lirah je zapadenih okoli 3 L državne užitnine, ki jo plačajo italijanske tvornice sladkorja v obliki proizvodne takse (tassa di fabbricazione). Ker pa Italija ne proizvodi doma dovolj sladkorja za kritje notranjega konsuma in mora sladkor uvažati iz inozemstva, dobi država svoje tri lire pri kg sladkorja takoj na meji v obliki carine. Isto velja tudi za kavo, ki bi bila najmanj za polovico cenejša, ako je ne bi obremenjevala tako visoka državna užitnina.

Od neposrednih davkov ima država največji dohodek. Posebno vrsto davka tvorijo *monopoli*. Sem spadajo v Italiji naslednji predmeti:

a) tobak, ki da državi letno okoli 2 milijardi dohodkov;

b) sol, ki da državi letno okoli 150 milijonov dohodkov;

c) žveplenke, ki dajo državi letno okoli 100 milijonov dohodkov;

č) kinin in d) loterija.

Od navedenih davkov, oziroma pristojbin, ima korist država, denar gre v državno blagajno.

Občina in dežela nimajo od tega denarja obilo koristi in zato morajo gledati na druge vire dohodkov. En vir tvorijo doklade na državne davke, večino dohodkov pa si morajo same nabaviti potom posebnih davkov, ki jih je zelo dolga vrsta. Imenujmo le nekatere:

1. Občinska užitnina;
2. Davek na živino;
3. davek na živali za vožnjo, ježo in nošo;
4. davek na pse;
5. davek na stavbišča;
6. davek na vrednost najema;
7. davek na prebivanje;
8. davek na posle;
9. družinski davek;
10. davek na javna in posebna vozila;
11. davek na glasovirje in biljarde;
12. davek na obrtna dovoljenja;
13. davek na napise in fotografije itd.

Vsi navedeni ali navedeni občinski davki ne bodo pri nas vpeljani v vseh občinah, dobro pa bi bilo, da jih bi vsaj občinski svetovalci dobro poznali.

To bi bil kratek pregled različnih davkov po italijanskem davčnem sistemu, ki je stopil pri nas v veljavo z Novim letom. Katere davke bodo plačevale posebej naše zadrage, je že »Gospodarski List« omenil v svoji 9. številki II. letnika. J. R.

Pridelovanje zelenjadi.

Ferlan Franc.

Pridelovanje zelenjadi postaja vedno večje važnosti, in sicer ne samo za meščana, temveč tudi na kmetih so se začeli zanimati z večjo vnemo kot doslej; da zelenjad veliko odnese, pričajo marsikje na deželi lepo obdelani vrtiči. Že med vojno

smo opažali, s kako skrbnostjo so se ljudje oprijeli gojitve zelenjadi in kdor je imel le količkaj zemlje, jo je posadil z zelenjajo. Navadno se nasadi največ zelja, krompirja in fižola, tu pa tam vidimo še drugo zelenjad, ki služi za izvrstno prikuho. Dasi

so ljudje pričeli polagoma spoznavati in ceniti vso zelenjad, vendar opažamo še zelo malo zanimanja za nekatere vrste zelenjadi, ki vsebujejo še več hranilnih snovi, kot zelje. Kakšna bodi zemlja za zelenjad? Zemljo, katero določimo za zelenjad, moramo že v jeseni globoko prekopati, da zemlja dobro premrzne. S tem zboljšamo fizikalne lastnosti zemlje in čez zimo pogine marsikatera žuželka in drugi mrčes, ki bi lahko na vrtu mnogo škodoval. Potem napravimo načrt o posaditvi, pri čemur moramo vpoštevati posebne zahteve, ki jih stavi zelenjad na zemljo.

Vse *kapusnice*, kot zelje, ohrovt, zeljni ohrovt, koleraba, cvetni kapus ali karfiola, zahtevajo srednjo, ilovno zemljo mešano s peskom. Ker prhlca najbolj vgaja kapusnicam, bomo tem pognoili z dobrim hlevskim gnojem, to je preležan kravji gnoj, ali s stranišnikom, ker omenjene zelenjadne rastline potrebujejo mnogo dušika. Od umetnih gnojil pride v poštev predvsem čilski soliter. Pred sajenjem moramo zemljo vnovič prekopati, tako, da pride spodnja plast zemlje na vrh. Njivo razdelimo v gredice, ki naj bodo 1 m 20 cm široke. Na tako pripravljene nasadimo zelje; zgodnje na 40 cm narazen in najbolje v trikot, da pridejo v vrste po tri in po dve rastlini, pozno zelje pa na 50 cm razdalje. Najboljše vrste zgodnjega zelja so erfurtsko junijsko, erfurtsko rdeče ter dunajsko belo, okroglo; pozne vrste so najvažnejše brunšviško nizko plošnato, ljubljansko nizko, veliko glavnoto in magdeburško. Ohrovt nasadimo zgodnji in pozni — za zimsko porabo — po 40 cm na razdalji. Ohrovt daje zelo zdravo in okusno prikuho in lahko stane na polju v zimskem času. Seme za kapus in ohrovt sejemo zgodaj spomladi v gnojne grede, če ne razpolagamo s takimi, pa na prosto. Da dobimo močne rastline, naj bo setev redka.

Kolerabce delimo tudi v zgodnje in pozne, to so: erfurtska bela, angleška steklena bela in modra. Sadimo zgodnje na 25 cm, pozne pa na 30 cm razdalje.

Najobčutljivejša zelenjad je *cvetni kapus ali kartijola*, ki zahteva posebno gnojno zemljo, tudi tu poznamo zgodnjo in

pozno vrsto. Najzgodnejša je erfurtska z malimi listi, ki napravi v dobri zemlji lepe snežnobeke glave. Rastlinice odgojujemo če mogoče v gnojaku, ali pa jih dobimo pri kakšnem vrtnarju. Lahko pa sejemo seme tudi v zabožčke in jih pozneje, predno pridejo na stalno mesto, pikiramo ali presadimo, da se dobro vkoreninijo. Razdalja 40—50 cm, pozne pa 60—80 cm ena od druge; med poslednjimi se dobro obnašajo erfurtski veliki, laški orjaški in non plus ultra. Če imamo dovolj prostora nasadimo lahko za zimo še zeljni ohrovt, ki nam daje nežne in sočne liste v času zime, ko že primanjkuje druge zelenjadi. Sem spada tudi rožni kapus, ki zažene po storžu majne glavice, zelo prijetnega okusa.

Med korenasto zelenjad spada: *korenček*, katerega seme nasejemo na stalno mesto zgodaj spomladi v vrste, ki so 15 do 20 cm narazen. Ko korenje malo odraste ga je treba prepuliti, da se lahko razvija. Dobre vrste so: amsterdamski in nanteški. *Peteršilj* pridelujemo tako kot korenček in razločujemo zgubančenega, ki navadno dobro prezimi na prostem, ter debelega sladkornega, katerega moramo spraviti čez zimo v svetlo klet ali zabožčke. *Zelena ali zeller* (šelna) nasejemo v gnojne grede — če teh ni, v škatle — že meseca februarja in jo pozneje pikiramo, da se dobro vkorenini; nato presadimo po 45 cm narazen v zelo dobro zemljo gnojeno s kompostom. Poleti je skrbeti, da se porežejo preč vse stranske koreninice. Ob deževnem vremenu jo zalijemo z razredčeno gnojnico, ki zeleni zelo dobro koristi; ob suši zalivati. Boljše vrste so orjaška, in erfurtska debela, bela. *Rdečo peso* sejemo na stalno mesto ali jo pa tudi presadimo na 30 cm vsaksebi; najboljše vrste so erfurtska dolga črnordeča in egiptovska, plošnata temnordeča. *Repò* pridelujejo zgodnjo pomladansko in jesensko; prvo sejemo že v marcu in jo vporablamo kot sladko repco za prikuho; to je majska zgodna. Zadnjo pa navadno pridelujemo po poljih, sejemo jo julija do začetkom avgusta. Omeniti je še mesečno redkvico in zimsko, črno in belo redkev, katere pa ne pridelujemo v velikem obsegu.

(Konec prihodnjič.)

Oskrbovanje brejih živali.

Breje domače živali imajo vedno večjo vrednost nego ostala živina, vsled česar jih moramo danes bolj kakor kdaj poprej primerno krmiti in oskrbovati.

Krmljenje brejih živali je vsekdar urediti tako, da se more zarodek dobro razvijati. Skrbeti moramo, da je v krmilih dovolj redilnih snovi. Pred vsem je važno, da je v krmi zadosti beljakovin in rudninskih snovi, med temi posebno dovolj fosforovokislega apna. Če primanjkuje v krmilih redilnih snovi, se zarodek sicer vseeno, vendar pa bolj šibko razvija. Toda ta razvoj se vrši potem na račun breje živali same, ki vsled tega močno shujša in zmedli. Včasih povzroči lahko slabo krmljenje brejih živali tudi zvrženje ali predčasno skotitev.

Pri brejih kravah in svinjah se večkrat pojavi vsled pomanjkanja fosforovokislega apna in beljakovin v krmilih kostolomnica in mehkostnost. Obedve bolezni se pojavljata navadno le radi tega, ker mora breja krava ali svinja, ki ne dobiva potrebne beljakovine in fosforovokislega apna v pokladanih krmilih, takorekoč jemati navedene redilne snovi za razvoj zarodka iz lastnega telesa in lastnih kosti. Pri brejih ovcah in kobilah se navadno ne pojavlja kostolomnica, tudi če jim pokladamo le takšna krmila, v katerih ni dovolj fosfora in apna. Zdi se, da se fosforovokislo apno drži pri brejih ovcah in kobilah posebno trdno v kosteh in se noče izločevati iz njih, čeprav je primanjkuje v krmi. Vsled tega pa se opaža, da niso kosti jagnjet in žrebet, ko se skotijo, zadostno razvita. Taka jagnjeta lahko ohromijo, žrebetom pa se krivijo kosti. Osobito v drugi polovici brejosti ne sme primanjkovati v krmi fosforove kisline in apna, ker v tem času okostenijo do takrat še mehki hrustančasti udje itd. Zato naj ne pozabi noben živinorejec pokladati svojim brejim živalim vsak dan po nekoliko fosforovokislega poklajnega apna, ako hoče ohraniti breje živali pri zdravju in moči ter dobiti zdrave mladiče. Krma za breje živali mora biti dovolj redilna, vendar pa ne preveč redilna. Preredilna krma povzroča, da se žival opita ali zde-

beli, kar pa tudi ni dobro. Predebele breje krave n. pr. skotijo le majhne in medle mladiče. Pa tudi rade zvržejo. Breje živali morajo biti sicer dobro rejene, toda ne smejo biti nikdar debele ali spitane. Najboljša krma je za brejo žival dobra paša. Drugače pa pred vsem dobro in zdravo seno. Opustimo pokladanje vseh takšnih krmil, ki so pokvarjena in težko prebavljiva, ki povzročajo napenjanje ali bi utegnili neugodno vplivati na zarodek. Čim bolj se bliža brejost koncu, tem manj prostora ima želodec in drugi prebavni deli v trebušni votlini. Zato se priporoča pokladati brejim živalim posebno v zadnji dobi brejosti po 3 do 4 krat na dan.

Za breje živali je dobro in zdravo, da se vsak dan primerno in dovoljno gibljejo. Da gibanje zelo ugodno vpliva na breje živali, nam dokazuje najbolj ona živina, ki je ali hodi redno na pašo. Pri takšnih brejih živalih le redkokdaj opazujemo težko skotitev ali druge neprilike ob skotitvi. Pa tudi za one živali, ki ne pridejo na pašo, moramo skrbeti, da se lahko gibljejo vsak dan. V ta namen je najbolje, da imamo poleg hleva primerno ograjen prostor, kamor moremo živali dnevno spuščati, da se gibljejo in nadihajo svežega zraka. Breje kobile lahko rabimo za delo v prvi polovici brejosti prav tako kakor nembreje. V drugi polovici brejosti jih ni rabiti za težko vožnjo lesa ali kamenja. To pa posebno ne, če ni svet, koder vozimo, raven. Tudi jih ne smemo rabiti za takšno vožnjo ali ježo, kjer je treba, da dlje časa vstrajajo v teku. Ne smemo jih pretesno obuzdati in opasati. Pa tudi ne tako vpregati v voz, da jih lahko tolče oje v trebuh. V zadnjih tednih brejosti tudi kobil ni rabiti več za vožnjo in delo, temveč jih pustimo, da se lahko gibljejo zadostno v tekališču.

Ležišče (staja) brejih živali ne sme preveč viseti, posebno ne v drugi polovici brejosti. Drugače mora biti ležišče prostorno, suho, mehko in snažno. Nevarna so za brejo živino gladka hlevska tla.

Koža breje živine bolj deluje nego pri nembreji. Zato moramo tudi breje živali redno vsak dan snažiti in čistiti.

Da breje živali zvržejo, je precej vzrokov. Če pridejo živali v takšno podnebje, ki je zelo različno od onega, v katerem so dotlej živele, lahko zvržejo. Dalje lahko povzročajo zvrženje: prevelik nujci; krmljenje konopljinih pogač in pogač bombaževga semena; plemenitev krvnosrodnih živali med seboj; ošiblost; gladka tla, kjer žival zdrzne in pade; udarec in grdo ravnanje sploh; krmljenje zmrzlih, poplavljenih in po dežju močno izpranih krmil; pokvarjena in sploh nezdrava krmila; rosna in po slami pokvarjena krmila; krmljenje krompirja, ki je pognal močne kalice; rja-

sta in snetljiva krmila; rožičava rž; preveč viseče ležišče itd. Tudi po prebolelih boleznih lahko zvržejo breje živali. Najhujše pa je kužno zvrženje. Danes je povsod pri nas močno razširjen — kužni katar na spolovilih goveje živine. Ta je napravil v naši govedoreji v zadnjih letih že veliko in zelo občutno gospodarsko škodo. Krave in junice se vsled te kužne bolezni sploh ne ubrejijo ali pa zvržejo navadno v četrtem ali osmem mesecu brejosti. Le temeljito in splošno zdravljenje vseh bolnih živali bi moglo zatreti to nevarno in zavratno bolezen.

Ing. A. Podgornik.

Pitanje govedi.

V rokah imam knjigo, ki pravi, da je bilo v celi Primorski l. 1910 med 140.000 govedi le 1350 pitanih, to je takih, ki se niso uporabljala v nobeno drugo svrhu (ne za delo, ne za mleko, ne za pleme) kakor le v to, da so se debelila in da so se po odebeljenju mesarju dobro prodala. Ta številka je bila v primeri z drugimi deželami v bivši monarhiji zelo nizka. Naši živinorejci pravega pitanja skoraj da ne poznajo, temveč prodajo mesarju kravo koj, ko ni več za pleme, vola pa takoj, ko ni več za delo. Umevno je, da je izrabljena živina suha in da ne bo mesar plačal za njo visoke cene.

V tem oziru bo moral naš kmet in živinorejec uvideti, da s prodajo suhe živali zgubi lepo priložnost zaslužka nekoliko stotakov. Krma res velja, a je visoko plačana z višjo prodajno ceno. Iz »Tržnega pregleda« v vsakem »Gospodarskem Listu« je razvidno, kakšna razlika je v ceni med pitano govedjo (I. vrste) in nepitano (III. vrste). Prva se neredko plačuje z dvojnatno svoto ali pa še več.

Zakaj moramo pitati?

S pitanjem hočemo doseči to, da nabere govedo več masti in da mu priraste več mesa. Katerega priraste več in koliko, zavisi od pasme posamezne živali, od starosti živali in od kakovosti krme. Neke pasme se dajo bolj opitati kot druge in v tem oziru stoji vsem pasmam na čelu angleška pasma Shorthorn. Pri teletu priraste v splošnem več mesa, kot masti, čim

starejša pa je žival, tem več nabere masti in tem manjši je prirastek na mesu. Pri suhi, dorasli živali, taki kot jo naši kmetje navadno prodajajo mesarjem, raste pri začetku pitanja tudi meso, ki postaja obilnejše vsled minozječega se mesnega soka.

Umevno je, da ima pitana žival več mesa in masti kot suha, a meso pitane živali je tudi boljše. S pitanjem povečamo na eni strani množino, na drugi pa tudi kakovost. Meso od suhih, nepitanih živali, je pusto in žilavo, od pitanih pa sočno, mehko, mastno in prhko.

Kedaj naj pitamo?

Za pitanje ni vsak letni čas enako primeren. Med pitanjem mora žival piti čim manj vode in zato je za pitanje poletni čas najnepripravejši. V zimskem času moramo pa upoštevati, da zahteva mrz od živali večje proizvajanje toplote, za kar mora žival v zimskem času uporabiti v ta namen precejšen del podane krme, oziroma svoje masti. Vendar je bolje pitati v zimskem času kot v poletnem, ker moremo v to svrhu uravnati toploto v hlevu. Najboljši in najprimernejši čas je za pitanje pomlad ali pa jesen. To pa je seveda mogoče le onemu živinorejcu, ki ima za delo še drugo živino.

Koliko časa moramo pitati?

Koliko časa moramo pitati, da se pitanje izplača, to je najvažnejše vprašanje, posebno za našega kmetovalca, ki mora gle-

dati na vsako stotinko. Izkušnja nam pove, da se pitane izplača le gotovo dobo, do ene gotove točke, ker le do gotovega časa plača žival porabljeno krmo, potem ne več. Ako pa žival več ne plača krme, potem se dela z izgubo, kar pa ne sme delati nobeden pameten gospodar. Pravilo naj bo, da spitamo vsako žival čim najhitreje. V kolikem času se to zgodi, ni mogoče vnaprej določiti, ker zavisi to od krmljenja, pa tudi od lastnosti živali. V splošnem naj velja načelo, da pitamo žival okoli 3 mesece, o uspehu nas pa naj prepriča tehtnica. Med pitanjem mora znašati dnevni prirastek dorastlega vola (500 kg teže) okoli 1 kg. Ako je ta prirastek za mnogo manjši, se pitanje ne izplača ali pa se ne vrši pravilno.

Kako pitamo?

Predpogoj uspeha v pitanju je mir. Žival ne sme delati, se ne sme izrabljati v druge svrhe. Pri nas bo sicer težko mogoče, ker hočemo imeti od živine po nekoliko različnih dohodkov, a naj se to vzame za mero: žival, ki jo hočem opitati za mesarja, naj uživa čimveč miru. V splošnem se bo vršilo pri nas pitanje v hlevu, v nekaterih

drugih državah pa pitajo tudi na paši, edino končno dopitanje se izvrši v hlevu.

Krma za pitanje mora biti seveda dobra in tečna. Slamo moramo izključiti in ravnotako tudi slabo seno. Tudi sveža krma ne prija temveč naj bo za podlago vedno suha krma, kateri moramo dodati tudi močne krme in v tem oziru igrajo posebno vlogo različne oljnate tropine.

Zadovoljiv uspeh bomo imeli od pitanja edino tedaj, ako bomo pitali s svinčnikom v roki in s tehtnico. Najprej moramo izračunati, koliko dobimo za žival, ako jo prodamo neopitano in koliko bi dobili za njo, ako bi jo prodali opitano. Pri tem pa ne smemo računati le razlike kg v teži, temveč moramo tudi vpoštevati razliko cene za kg žive teže pri opitani in neopitani. Izračunati moramo potem, kako visoki so stroški za pitanje na podlagi obračuna za en dan. Pri rokah mora biti seveda tudi tehtnica in sicer bi morali stehtati vsako žival vsaj tedensko ter točno zapisovati razliko v teži. Edino ako bomo tako postopali, bomo gotovo dosegli uspeh.

J. Pušpov.

Žganjekuha na zadružni podlagi.

Dobili smo sledeči dopis, ki ga dragevolje priobčujemo:

Dne 23. decembra sem bil poslan od deželnega kmetijskega urada v Dornberg v svrhu propagande za ustanovitev prepotrebne zadružne žganjarne. Ob treh popoldne se je zbralo okoli 150 kmetovalcev v veselični dvorani, ki jo je zgradila tankajšna hranilnica. Navzočim sem pojasnil pomen take ustanove in obrazložil sem jim vse ugodnosti, ki jih nudi takim zadružnim ustanovam država in s tem onemogoča konkurenco žganjaren v privatnih rokah, katerih je že par v naši deželi. Vsi navzoči so uvideli, da bi bila taka ustanova velikega pomena za vinogradništvo v deželi in na moj poziv so izvolili pripravljavni odbor. Ta se bo sestel še v januarju v svrhu določitve pravilnika. Nato se bo sklicalo občno zborovanje, da se interesentom prečita pravila in, da se prične z nabinanjem članov v Dornbergu in povsodi

drugod, kjer bodo hoteli pristopiti k zadruzi, ki bo imela izključivo ta namen, da bo omogočila čim boljše vnovčenje tropin, drožij in morebiti tudi vina in sadja.

Just Ušaj, enotehnik.

O p o m b a: Vprašanje velikega podjetja za žganjekuho je torej dozorelo in moremo tudi gojiti upanje, da se bo kmalu ugodno rešilo. Deželnemu kmetijskemu uradu moramo izreči na vsak način priznanje, da je uvidel potrebo takega podjetja in vsaj kolikor toliko pomagal k rešitvi tako perečega vprašanja. V kolikor nam je znan načrt, da se ne misli samo na kuhanje žganja, temveč tudi na izdelavo drugih opojnih pijač in tudi na izdelavo sadnih konserv in marmelade, moramo ta načrt edino toplo pozdraviti in podpirati. Podpirati ga morajo tudi vsi oni, ki jim je na srcu dobrobit ljudstva. Pripravljalnemu odboru svetujemo, naj počasi, a vstrajno nadaljuje pričeto delo, kateremu želimo največjega uspeha.

Nevarne stvari med krmo.

Vsled premajhne pazljivosti pri krmljenju, posebno ako se pred krmljenjem ne pregleda dobro seno, slamo itd., pridejo v goveje želodce dostikrat trde in ostre stvari, kakor žreblji, igle, kosci žice (drata) in slični predmeti, ki povzročijo prav lahko nevarno obolenje in smrt živali. Imenovani predmeti sicer niso nevarni, dokler leže v vampu, toda nevarnost tiči v tem, da predero te stvari vsled gibanja in stiskanja govejih želodcev pri prežvekovanju želodcev steno in pridejo na to v druge, občutljive telesne dele, katere smrtnonevarno poškodujejo. Prav pogosto pride taka stvar iz sprednjega želodca (kapice) do srčne mreže, katero rani tako, da se mreža vname in se napravi gnojenje, vsled katere žival prej ali slej pogine, ako se ni pravočasno zaklala. Sem in tja se pa taki železni deli zarinejo naravnost v srce in povzročijo nenaden pogin živali. Najbolj nevarne so take železne stvari, ki nimajo glavice, ker se te ne ustavijo in ne obtiče nikjer; za to je n. pr. žica bolj nevarna kot pa žreblji s kapico.

Pisec teh vrst imel je opraviti na nekem večjem posestvu v enem letu z devetimi takimi slučajmi, tukaj so dobile živali kosce žice v se, ker je dobival gospodar seno zvezano v bale z žico, katero so kratkomalo

razsekali, koscev žice pa niso vseh odstranili iz krme in vsled tega so jih požrle živali s krmo vred. Tako obolenje je navadno spočetka težko spoznati, ker se obnaša žival tako, kakor bi imela le pokvarjene želodce. Še le pozneje, ko nastane že resno vnetje srčne mreže, so znaki obolenja hujši in takrat se pokažejo navadno tudi velike otekline na sprednjem delu telesa. Sama po sebi je umevno, da sedaj ni misliti na zdravljenje ali morda na operacijo in žival se mora čimpreje zaklati.

Tega nevarnega obolenja se pa prav lahko obvarujemo, ako pregledamo krmo, predno jo pokladamo in odstranimo iz nje vse nevarne stvari. Pazljive naj bodo pa tudi ženske med molžo, da jim ne polizejo krave z glave lasne igle in jih požro, kar se dostikrat dogaja. Č.

Opomba uredništva. Posebno tu pri nas, kjer je divjala svetovna vojna in kjer so bile med vojno skoraj vse senožeti prehojene, prevožene itd. od vojske, je pazljivost v tem oziru na mestu. Naše senožeti še niso v popolnem predvojnem stanju, niso še popolnoma očiščene in zato se dobi večkrat med krmo kosce žice, žebeljev in drugih kovinastih stvari. Pazite na to, da Vas ne zadene nesreča.

Nekaj o uporabi žvepla v kleti.

Pri gorenju žvepla se razvija žveplena para, zadušljiv strupen plin, ki ga v kemiji imenujemo žvepleni dvokis. Ta plin rabimo v kletarstvu, da zamorimo, oziroma omamimo, škodljive glivice v vinu, v sodu in v kleti sploh. Časih, po potrebi, ga rabimo tudi proti koristnim glivicam, ki povzročajo prevrenje sladkorja v alkohol, želeč s tem ustaviti vrenje. Majhne količine žveplene pare nekatere glivice samo omamijo, dočim jih večje zamorijo. Zato je neobhodno potrebno znati koliko žvepla je v ta ali oni namen rabiti, in kako je pri tem postopati.

Za žveplanje kleti, ki je odlično sredstvo proti plesnobi v kleti je zažgati 2 gr čistega žvepla na vsak kubični meter pro-

stornine v kleti. Odmerjeno količino žvepla je deti zvečer na žerjavico v kaki stari železni kozici, ali drugi posodi na tla v sredini kleti. Vrata in okna je dobro zapreti. Klet ostane zaprta do drugega dne. Žveplanje kleti je izvršiti v vlažnih kletih večkrat, v suhih pa vsake tri mesece enkrat.

Za žveplanje sodov je rabiti žveplene trakce. Najboljši so taki, na katerih se nahaja odmerjena količina žvepla na trakcu, ki ne zgori. Taki žvepleni trakci so na azbestni podlagi, ki ni zgorljiva. Ti trakci imajo tudi to prednost, da na njih vse žveplo zgori, ne da bi pri tem kapljalo od njih. Za sod, držeč sedem hektolitrov, vzemi dva trakca, za manjše sode razmeroma manj trakcev ali le košček enega. Da sod

od dvajset hektolitrov je dovolj 4—5 trakcev. Ko hočeš sod z žveplom zakaditi, vzemi žico, napravi na enem koncu kavelj, obesi nanj trakcec, prižgi ga, pogrezni ga do polovice sode in zapri veho. Ko zgori, potegni ga ven, snami neizgorljivo podlago, natakni družega, tretjega itd. na kavelj in postopaj nadalje, kakor pri prvemu. Po dokončanem žveplanju zapri trdno sod in pusti ga v kleti. V slučaju, da je bil sod pri prvem žveplanju znotraj še vlažen, ponovi žveplanje po preteku desetih dni. Če je pa bil sod že pred prvim žveplanjem dobro suh, ga je potrebno zažveplati vnovič šele po preteku dveh do treh mesecev. To žveplanje je potem ponavljati redno vsake dva, ali tri mesece, dokler ostane sod prazen.

Predno je zažveplati sod, ga je potrebno prej dobro oprati, prezračiti in osušiti, ker v slučaju, da je bilo prej mlado vino v njem, žveplo radi navzočnosti ogljenčevega plina, ne bi hotelo v njem goreti. Isto tako noče goreti žveplo, niti svča v plesnivem sodu. Tudi tukaj je vzrok ogljikov plin, ki ga izdihavajo glivice od plesni. Za osušenje je obrniti male sode na veho, da se voda iz njih dobro ocedi, v velikih z vaticami je pa s cunjjo osušiti vodo, ki se je nabrala na dnu.

Z rednim žveplanjem je mnogo bolje hranti prazno posodo, kakor po drugih starejših načinih. Neoplaknjen in zabit sod se rad izpridi in znotraj skisa; opran in posušen sod pa postane pust in kaj rad splesni. Taki sodi se tudi vsled neprestanega nabivanjaj obročev zmanjšajo, obroči na njih radi popokajo in njih dna se upognejo. Zato je najboljši način hranjenja vinske posode z rednim žveplanjem.

Pred uporabo je tako posodo vedno z vodo dobro oplakniti in po potrebi pred napolnitvijo z vinom še enkrat zažveplati. Če se to opusti, zadobi vino od žveplene kisline, ki se je z večkratnim žveplanjem v vlažnem sodu napravila, poseben hrapav okus, ki je zelo neprijeten.

Glede žveplanja vina je pomniti sledeče: V ta namen nam služi žvepleni plin, ki nastane vsled gorenja žvepla, ali pa isti plin, ki nastane vsled razkrojitve žvepleni soli v vinu. V prvem slučaju rabimo žveplene

trakce, ki jih pustimo zgoreti v sodu pred napolnitvijo z vinom, v drugem pa natrijumbisulfit, ki ga rastopimo v vinu. Uporaba natrijumbisulfita je mnogo bolj priporočljiva, kakor uporaba žvepleni trakcev, ker z uporabo natrijumbisulfita mnogo lažje in pravilnejše odmerimo količino potrebnega plina, kakor pa z žvepleni trakci. To radi tega, ker so ti trakci neenako težki, ker na njih ne zgore vedno popolnoma vse žveplo in ker pri polnjenju sode z vinom, uhaja mnogo žveplanega plina iz sode.

Pri žveplanju vina z žvepleni dimom, je postopati kakor pri žveplanju praznih sodov. Količina potrebnih trakcev je tudi v ta namen enaka. Za črna vina vzameš lahko samo en trakcec za vsacih sedem hektolitrov, za šibka bela vina pa tudi tri trakce. Črno vino gubi vsled žveplanja nekoliko barve, ali se ta zopet povrne, če se vino pretoči in dobro prezračiti.

Natrijum bisulfit je rabiti tako-le: Vzemi na vsak hl vina 5 gramov te soli, razstopi jo v majhni količini vode in zlij jo v sod in vino dobro pomešaj. Seveda smeš vino pomešati le, če si ga prej pretočil. S tem si vino požveplal.

Sode je zažveplati pred vsakim pretakanjem vina. Ob trgatvi, to je pred napolnitvijo mošta v sode, je te zažveplati le, če je bilo uporabljeno grozdje gnilo, oziroma bolano. V tem slučaju najbolje služi natrijumbisulfit, ki ga je razstopiti v moštu. Toda o tem, bo list pisal ob prihodnji trgatvi.

Časih je potrebno zažveplati tudi sode, ki niso polni. V ta namen nam služi bisulfit, ali pa trakci, ki jih zažgemo v posebni pripravi izven sode. Iz te priprave sega cev v veho in po tej cevi dohaja žvepleni plin v sod. Kdor ima samo žveplene trakce na platnu, naj žvepla le s to pripravo, ali pa naj obesi na žico, ki jo rabi za spuščanje gorečega trakca v sod, majno železno posodico, ki ne sme biti obširnejša, kakor veho. To raditega, ker od takih žvepleni trakcev kaplja goreče žveplo. To žveplo, ki se nabere na dnu sode, poškoduje z ožganjem dogo in lahko tudi zadà vinu okus po gnilih jajcih.

Just Ušaj.

Predelovanje pašnikov in travnikov v polje in nasprotno.

Pašniki so dandanes bolj važni kakor nekđaj, ker spoznamo v njih prekorist za uspešno rejo živine. Pašniki so potrebni celo tam kjer imajo dobre in zdrave hleve. Živina bi se slabo redila, ako bi ne šla na prosto.

Čeprav so travniki in pašniki velikega pomena za izboljšanje živinoreje, kjub temu dobimo sem in tja travnike in pašnike, katerih predpogoj temu ne odgovarjajo. Mnogo gospodarjev je, ki obdelujejo svoja zemljišča še tako, kakor so jih jim pustili predniki. Kjer je bila nekđaj njiva, tam je še dandanes, kjer je bil nekoč travnik, ga vidimo še danes v ravno takem stanju. Često bi bilo to opravičeno ali ne zmeraj. Sem ter tja bi se dala zemljišča *predelati* in uporabljati za kaj boljšega. Marsikatera njiva bi bila več vredna, če bi jo spremenili v travnik in nasprotno. Kmetovalec mora premišljati na vse strani, da poveča zemljiščne pridelke; s tem bi se še marsikaj doseglo.

Mnogo je še občinskih pašnikov (gmajne), ki so v ravnih legah in se rabijo vedno za pašo. Če bi se ravnalo po takih pašnikih bolje in jih pametno rabilo, bi dosegli mnogo koristi. Če take pašnike ne moremo

pripraviti do večjega dohodka, naj se jih predela v njive, ako je plast zemlje dosti debela in zemlja dovolj močna. V mnogih legah in kjer je dosti zemlje, se da napraviti iz pašnikov lepe travnike.

Malovredne pašnike in travnike, ki so pripravni za poljedelstvo, se predela v njivo zelo priprosto. Dotična zemljišča se na jesen preorje, da trda zemlja prezebe in kolikor mogoče zdrobi. Plug mora imeti ostro črtalo in oster lemež, da se ledina rajši reže. Odrezane brazde se morajo dobro obrniti, da ruša prej ko mogoče segnijo. Spomladi lahko sejemo na preorano ledino oves, proso, turšico ali koruzo, lan, ajdo in tudi krompir. Na pognojeni ledini se prideluje z najboljšim uspehom *krompir* in *turšico*. Če smo sejali prvo leto žito n. pr. oves, moramo v prihodnje dobro pognojiti in obdelati s kako okopavino, ker s tem čistimo plevel.

Njive predelamo v travnike s tem, da jih obsejemo s pravimi in večletnimi travami, katerim naj se primeša nekaj detelje. Za travnik pripravimo njivo po okopavinah, po katerih ostane zemlja plevela čista in gnojna; kajti izdelana in izpita zemlja ne rodi dobro. *J. Koglot, km. učitelj.*

O sladkem, ali ameriškem krompirju.

V spopolnitev članka v zadnji številki tega lista o krompirju, tam imenovanem ameriškem kostanju, posnemam iz knjige »Dizionario di agricoltura« sledeče podrobnosti:

Ta rastlina se zaznamuje v rastlinstvu z dvema latinskimi imeni: *Convolvulus batatas*, in *Batata edulis*. Doma je iz tropične Amerike. Vrsta je več, ki se ločijo po barvi gomoljev, ki so pri nekaterih vrstah rdeči, pri drugih vijolčasti, rumeni itd. Rastlina vspeva dobro v toplem podnebnju. Gomolji vsebujejo 13—17% škroba, 3—10% sladkorja in 76% vode. Rastlina je zelo hvaležna za gnojenje s kalijevo soljo in s čilskim solitrom. Najboljše vspeva na novo preorani celini. Pomnoženje se vrši s podajenicami, katere se odlomi spomladi od

gomoljev, ki poženejo, kakor krompir. Odlomljene poganjke se nato vsadi v dobro vrtno zemljo. Ko se tu močnejše razvijejo, se jih presadi v maju na stalno mesto in sicer v vrstah po meter oddaljenih druga od druge in v vrsti pa rastline naj ne stoje bližje od pol metra druga od druge. Prvo okopavanje je vršiti v prvi polovici maja in drugi mesec nato. V juniju potrebuje dosti vlage. Gomolje je izkopati koncem septembra, ali v začetku oktobra. Pridelka da povprečno 19 stotov na 1000² površine. Gomolji služijo v človeško in živalsko hrano in se lahko rabijo tudi za pridelovanje špirta. Gomolje je hraniti v topli kleti, in pokriti jih s slamo ker jim mraz zelo škoduje.

Just Ušaj.

Izmenjava vlog pri poštni hranilnici na Dunaju.

Vladni uradni list »Gazzetta ufficiale« št. 289 z dne 10. decembra je objavil ministrski odlok z dne 28. novembra 1923, ki vsebuje določbe o ureditvi vprašanja izmenjave navadnih hranilnih vlog in vlog na tekoči račun pri bivši avstrijski poštni hranilnici. S tem odlokom je rešen en del onstran meje naloženega a še neizmenjanega denarja.

Vprašanje poštno hranilnih vlog je bilo načelno rešeno že z odlokom z dne 9. nov. 1921 št. 1871, objavljenem v »Gazzetta ufficiale« št. 4 letnik 1922. Ta odlok je določil, da nastopi napram bivši avstrijski poštni hranilnici na mesto posameznih upnikov italijanska država in italijanska poštna hranilnica kot upnik. Nekatere določbe tega odloka so bile spremenjene z novim odlokom z dne 22. julija 1923, št. 1817, objavljenem v »Gazzetta Ufficiale« z dne 30. avgusta 1923. S tem, drugim odlokom je bilo končno veljavno določeno, katere vloge pri bivši avstrijski poštni hranilnici imajo pravico na izmenjavo. *Na izmenjavo imajo pravico one vloge, ki so bile izvršene do 26. marca 1919.* Zadnji odlok je napovedal nov odlok, ki bo uredil postopanje pri izmenjavi, in ta odlok je baš odlok z dne 28. novembra 1923.

Odlok z dne 28. novembra 1923 deli upnike bivše avstrijske poštne hranilnice v štiri skupine in sicer spadajo

v I. italijanski državljani starih italijanskih pokrajin, ki prebivajo v kraljestvu;

v II. italijanski državljani novih pokrajin, ki bivajo v Italiji in ki so postali v smislu mirovnih pogodb v S. Germanu in v Rappallu po polnem pravu italijanski državljani ali ki so dobili italijansko državljanstvo potom opcije;

v III. italijanski državljani starih in novih pokrajin, ki ne bivajo v kraljestvu;

v IV. inozemski državljani, ki bivajo v Italiji.

Naše ljudstvo spada v ogromni večini pod skupini II. in III.

Vsak upnik II. skupine, ki hoče dobiti izmenjane vloge pri bivši avstr. poštni hranilnici, *mora v roku od 1. januarja 1924. do 15. februarja 1924.* izročiti svoje hranilne knjižice, ali kakšno drugo enakoveljavno

listino, poštni upravi, ki izda potrdilo. Potega morajo istočasno izročiti

1. *potrdilo o ital. državljanstvu* (dobe se pri županstvu).

2. *potrdilo o bivališču* (to potrdilo mora biti izpolnjeno na posebnem vzorcu, ki se dobi pri poštni upravi).

3. *izjavo, v kateri upnik izjavlja, da odstopa svojo terjatev z zapadlimi obrestni pri avstrijski poštni hranilnici italijanski poštni upravi pod pogojem, da mu bo italijanska poštna uprava dolžna svoječasno priznati isto terjatev z zapadlimi obrestni vred v razmerju 60 stotink za vsako krono.*

Zadruge, trgovske družbe in druge juridične osebe morajo izročiti tudi dokazila,

1. da so bile pred 3. novembrom 1918 registrirane pri trgovskem (zadružnem) registru;

2. da registracija še vedno obstoji;

3. da ima večina članov upravnega sveta (odbornikov) ali odgovornih družabnikov (članov) italijansko državljanstvo.

Zadruge naj si torej preskrbijo izpis združnega registra pred 3. nov. 1918 in izpis od danes ter listino o ital. državljanstvu. Te izpise oziroma listine naj si dajo prepisati in prepis legalizirati.

Upniki III. skupine morajo ravnotako naznaniti svoje terjatve in predložiti *najpoznejše do 31. marca 1924.*

1. izkaz o državljanstvu ki mora biti vidiran po italijanskem konzulu v inozemstvu, ter

2. potrdilo o bivališču.

Nadaljnje potrebne korake bo izvršila italijanska poštna uprava oziroma država sama. Takoj pri izročitvi terjatve izda poštna uprava začasna potrdila, pozneje pa posebne ital. poštne hranilne knjižice. Terjatve na teh poštnih hranilnih knjižicah se bodo obrestovale po italijanski poštni obrestni meri, ki je od 1. januarja naprej 2.76%. Dvigniti ne bo mogoče teh terjatev prej, ko po preteklem šestem mesecu od vpisa v novo hranilno knjižico.

Potrebno je, da si vsi upniki bivše avstrijske poštne hranilnice nabavijo čimprej vse potrebne listine in ne zamudijo gorimenovanega roka.

Izseljeniški vestnik.

Umevno je, da se mora marsikak naš človek izseliti, ker ne more dobiti doma dovolj sredstev za človeka vredno življenje. Kot je to umevno, tako bi moralo biti tudi umevno, da se izselim tja, kjer bom mogel živeti in kaj zaslužiti, ne pa tja, kjer je še slabše kot doma.

Kdor pa opazuje današnje izseljeniško gibanje med našim ljudstvom, ta misli da so zgornji stavki krivi. V tem oziru se opazja pri nas grozno lahkomišelnost. Oni, ki se mislijo izseliti, ne pomislijo dovolj na važnost svojega koraka. Ne pomislijo na to, da lahko pomeni izselitev za njih popolno uničenje, popolno gospodarsko propast. Vsak sanja le o milijonih, o težkih tisočakah, ki jih bo zaslužil.

Naši ljudje radi verujejo različnim govoricam, katerih vedno ne preizkušajo na njih resničnost. Nedavno je šlo iz Srednje Vipavske doline večje število izseljencev v Argentinijo. Komaj so šli, že drugi silijo za njimi, predno je bilo mogoče dobiti od prvih vest, da se jim je po poti dobro godilo, da so dobili delo in da jim dobro gre. Zakaj so prvi šli? Šli so zato, ker jim je neki agent neke paroplovne družbe rekel, da se za Argentinijo zelo lahko dobi potni list, da so velike plače in da je tam dol vseh narodnosti mnogo, samo naših ljudi malo. Razni agenti paroplovnih družb in paroplovne družbe same se presneto malo zanimajo za usodo izseljencev, ker njih zaslužek je ta, da ljudi prevažajo. Vozni listek se mora plačati v Trstu, Gorici ali Genovi in ko so izseljenci nekje izkrcani, isti paroplovnih družb več ne zanimajo, kot če imajo dovoj denarja za obratno pot. Tudi vestem raznih listov se ne sme na slepo verovati, ker je popolnoma mogoče, da so podkupljeni.

Naslednje je že marsikateri čital, a je potrebno, da ponovimo na tem mestu.

V Braziliji so odpravili suženjstvo Črnec dne 13. maja 1888. Vendar je bilo čitati v braziljanskem listu »O Estado de S. Paulo« z dne 13. oktobra 1923. na 10. strani sledeči inserat (v španskem jeziku):

«*Colonos italianos.* Pessoa seria cedê 26 familias superiores, gente de campo que

chegara brevemente a Sao Paulo, mediante combinacao com contrato. Trata-se das 15 as 17 horas, a rua da Quintanda, 2-A, 3.º andar sala 12.»

Slovenski: »Italijanski koloni. Resna oseba prepusti potom pogodbe 26 italijanskih prvovrstnih kmetijskih družin, ki prispejo v kratkem v S. Paulo. Pogaja se od 15. do 17. ure v ulici da Quintanda 2-A, III. nadstr. soba 12.«

Z ozirom na ta oglas se je zgledal na navedenem naslovu en gospod, ki skrbi za izseljence in slišal, da mu prepusti »resna oseba« onih 26 družin za ceno 30 contos di reis, kar znaša 70.000 L. Ponudnik je rekel, da ga stanejo naznačene družine že 14 contos in da zasluži le 16 contos (38000 lir). Pridodal je še: »Prepusti se na podlagi redne pogodbe pri notarju in takoj pri podpisu pogodbe se plača 5 contos, ostalo ob prevzetju blaga.«

Torej so ljudje še vedno blago in blago po postal marsikateri naš izseljenec ki se lahkomišelnost izseli.

Naši izseljenci si v tujem kraju tudi ne znajo mnogo pomagati in se ne zavedajo, da se nahajajo po celem svetu italijanski konzulati, ki imajo dolžnost brigati se za izseljence — italijanske državljane. Pri istih se dobe tudi razna koristna navodila.

Od naše strani se pripravlja izseljeniška organizacija, ki si je postavila za nalogo, da dobi v vsakem večjem kraju svojega zaupnika, ki bo poročal o tamkajšnjih delavnih razmerah. Organizacija deluje brezplačno, a vsled pomanjkanja denarja in sil ne more hitro napredovati, a tudi najmanjši migljaj onim, ki se hočejo izseliti je boljše kot nič. Dopolis iz Rio de Janeiro (Brazilija) z dne 5. decembra 1923 se glasi:

»Močne kmečke družine z več delavnimi silami lahko dobe delo, a zaslužek je večkrat tako pičel, da se komaj ali pa tudi ne krijejo skromni stroški. Družine z otroci hirajo.

Lahko dobe službo in tudi dobro plačo dobre kuharice in izvežbane sobarice. Navadne dekline naj ne hodijo dol.

Za inteligente tukaj ni zaslužka, ako nimajo sami mnogo kapitala.

Za naše izseljence pa ni celotna Brazilijska, temveč le južnovzhodne pokrajine, kjer je podnebje bolj milo, ni toliko boleznin in mrčesa ter več železnic.

Posamezne braziljanske države (Brazilija je republika obstoječa iz več držav, kot Zvezne države Severne Amerike) ima-

jo tudi svoje naseljeniške urade.

Za vsako večje mesto Vam bom našel posebnega zaupnika.«

Opomba: Prosimo druge liste, da bi ta članek ponatisnili.

Uredništvo
»Gospodarskega Lista«.

Vprašanja in odgovori.

Ta rubrika je namenjena itak dovolj jasnemu naslovu. Uredništvo odgovarja navadno le v listu, ako pa želi kdo pismen, poseben odgovor, mora priložiti vsaj znamko za odgovor. Odgovarjamo le na vprašanja naročnikov. Vprašanja morajo biti poljubne gospodarske narave a želimo, da bi bila vedno jasna, ker le tako je mogoče dati jasen odgovor. Načeloma izpuščamo ime in priimek onih, ki stavijo vprašanja in zato imajo ista samo tekočo številko.

Vprašanje št. 1: Kako se odpravi iz vina duh po plesnobi?

Odgovor: Najlažje odpravite iz vina duh po plesnobi s pravim oljčnim oljem. Na vsak hl vina vzamete $\frac{1}{10}$ l imenovanega olja, isto zlijete v sod in dobro mešate, tako da se vse olje razdeli po sodu. Ko ste to izvršili, pustite vino na miru in vse olje vam bo splavalo na vrh. S tem pa je olje tudi vsrkalo iz vina ves duh po plesnobi. Ko ste pustili potem vino pri miru vsaj skozi par dni, je pretočite in sicer prav mirno da se samo zopet ne premeša. Na koncu dobite skoraj čisto olje, ki je uporabljivo za rasvetljava ali pa kot čistilo.

Vprašanje št. 2: Odbral sem že šestkrat moj krompir, a mi vendar še vedno gnije. Kaj naj naredim?

Odgovor: Ne moremo vam dati drugega odgovora, kot da preberete še enkrat. Mogoče da vam gnije zato, ker ga imate v pretoplem prostoru in na kupu. Ako ga želite, ohraniti zdravega, potem pazite da ne bo vsled omenjenih nedostatkov trpel. Za letošnje leto vam svetujemo, da bi krompirju pognojili s kalijevo soljo in da bi ga škropili kot trte, ker eno in drugo vpliva proti različnim krompirjevim boleznim.

Vprašanje št. 3: Imam eno kokoš, ki je zelo dobra jajčarica, a je dobila to grdo navado, da izpije vsako jajce, ki ga znese. Kaj naj naredim?

Odgovor: Napravite takole: Zjutraj zaprite kokoš v kletko z redkimi deščicami. Kletko obesite ali postavite na kakšno stojalo približno pol metra nad kupom slame ali nad krpami. Kokoš bo znesla jajce, a ga ne bo mogla uničiti, ker bo padlo na slamo ali krpe. Potem kokoš zopet izpustite. To ponavljajte skozi nekoliko časa in kokoš bo gotovo izgubila grdo navado.

Vprašanje 4.: Ali se hranilne in posojilne knjižice lahko kolkujejo doma?

Odgovor: Doma prvo nalepite kolke, potem pa odnesite vse skupaj prepečatiti na kolkovni urad (Ufficio del bollo). Za svoje članice preskrbi to opravilo Zadruga Zveza v Gorici.

Vprašanje št. 5.: S katerim umetnim gnojilom naj pognojim detelji?

Odgovor: Ako računamo da dobimo od 1000 m² deteljišča okoli 7 q suhe krme, tedaj smo s to krmo odvzeli zemlji okoli 16 kg dušika, 4 kg fosforne kisline, 10 kg kalija in 18 kg apna. Za navedene količine hranilnih snovi je postalo naših 1000 m² zemlje ubožnejše. Dušika nam ni potrebno vračati, ker ga detelja črpa iz zraku, vrniti pa moramo na vsak način vsaj fosforne kisline in kalij. Za vračilo fosforne kisline uporabljamo lahko tomaževo žlindro ali pa superfosfat; prva je boljša, ker vsebuje mnogo več apna. Uporabljati bi mogli tudi kostno moko, ki pa je v Italiji predra-

ga. Ako računamo tomaževo žlindro z 18% fosforne kisline in superfosfat s 14½%, tedaj bi morali potrositi na naših 1000 m² okoli 25 kg tomaževe žlindre ali pa 35 kg superfosfata. Upoštevati pa moramo, da se tomaževa žlindra težko topi, posebno ako jo trosimo šele januarja ali februarja, zato je moramo potrositi dvakrat do trikrat toliko, torej 50—75 kg. S tem pa smo dali zemlji fosforne kisline vsaj za 2 leti in tudi dovolj apna. Tudi količino superfosfata moramo povečati in zvišati, in sicer na vsaj 40—50 kg, gnojiti pa že v januarju ali v februarju. Koristno je, pridodati k gnojitvi s superfosfatom tu-

di nekoliko apna, v obliki mavca (gips, gesso).

Iz gornjih števil je razvidno, da zahteva detelja zelo mnogo kalija. Ako gnojimo s 40% kalijevo soljo, rabimo za 1000² deteljišča okoli 25 kg, ako gnojimo z 30%, potrebujemo okoli 35 kg, 12% kajnita pa približno 1 q. Tudi glede kalijeve soli je najboljše, da količino gnojila povečamo.

Torej kaže gnojiti deteljišče z 50—75 kg 18% tomaževe žlindre in z okoli 30 kg 40% kalijeve soli za vsakih 1000 m², s trikratno količino pa za 1 njivo (mera v okoli Gorice).

Kako je po deželi.

SOČA.

Menda ni v nobeni občini soške doline gospodarsko stanje tako mizerno kakor v naši. Skoraj edini pridelek je sir, ki pa gre po tako nizki ceni, da ljudstvo niti vsakoletnih dolgov ne poplača. Na vsak način bi bilo treba sirarstvo popolnoma reorganizirati, bodisi pri sirarskih poslopih, bodisi pri izdelovanju blaga, da bi naš sir zopet pridobil predvojni sloves. V časih, pred svetovno vojno je moški element služil v rudokopih v Porurju; danes je ta stran zaprta. Vrhu vsega tega je še letošnja povodenj naredila ogromno škodo na zemljiščih, da nekatera posestva nimajo prav nobene cene več. Zdi se, da se bodo naše kmetije zopet pogreznile v dolgove.

BAŠKA DOLINA.

Bog daj srečo! Ta naš stari domači pozdrav našemu »Gospodarskemu Listu« na pragu tretjega letnika, naj veselo in globoko zaorje tudi v bodoče v naše gospodarske ledine. Mnogo se govori in piše o vsem možnem, a glavno radi pozabljamo — našo zemljo in na zaklade ki so skriti v njej. Vsi ki se zavedamo, da je ona naša mati, pričakujemo pobude, da dvignemo njene bisere, naj prešine naše domove veseli dih gospodarskega preporoda...

Pogled nazaj na preteklo leto, naj nam ni brez upa, naš kraj je bil obvarovan večjih ujim, razven da je jesneska povodenj posamezniku naredila precejšnjo

škodo, ni zanamovati posebnih nesreč. Letina je bila srednje dobra, posebno žito je dobro obrodilo, tudi z ajdo smo bili zadovoljni, le koruza se nam letos ni obnesla, tudi krompirja imamo precej, nekaj še nad domačo potrebo, oglašajo se že razni mešetarski kupci; bodimo oprezní, da nas ne ociganijo, kot že večkrat. Ako ne bo trga za njega ga bomo pa pokrmili živini. Izvenredno lepi pridelek nam je dalo sočivje, repe in korenja je bilo v obilici, kar nam posebno prav pride za živino, ki je naš glavni vir. Le žal, da živinoreja pri nas še ni na stopinji kot bi mogla biti; mnogo se je že izboljšalo a še vse premalo. V prejšnjih časih so šle na roko v tem oziru, razne ustanove, sedaj smo prepuščeni samim sebi. Jasno je, da ne bomo mogli našo živinorejo dvigniti brez združenih moči, treba bo kaj ukreniti, mislim da bomo marsikaj brali o tem v »Gosp. Listu«?! V zvezi z živinorejo so se začele razvijati po naših vaseh mlekarne; večinoma uspevajo lepo. Največ se izdeluje sir, misliti se je začelo tudi na drugo proizvodnjo, ako se bo pokazala potreba. Svoje lastne domove imajo že mlekarne na Koritnici, v Stržišču, tudi v Zakojci bo kmalu pod streho, nameravajo jo postaviti tudi na Grahovem. Čutimo čimdalje večjo potrebo, treba bo misliti čim bolj na to, da stopijo te male gospodarske enote, ki jih je deset po številu, v čim ožje stike, da se tako ognejo izkoriščanju. Takih ljudi, ki hočejo bogateti

na račun naših žuljev je danes že zadosti. Vsak razumen gospodar se danes zaveda, da se moramo tudi v tem oziru tesno združiti! Marsikaj lepega in dobrega se je naredilo tudi pri nas, a še mnogo dela nas čaka, poprej kot bomo lahko rekli: to je naše! Hud udarec čutijo naši hribi tudi zavoljo onemogočitve žganjekuhe; po naših rebrih je namreč še precej divjega sadja ki se sploh ne da drugače vporabiti, tudi drugega manjvrednega sadja je precej, ki se ne more drugače izkoristiti. Mnogim je bilo to stranski dohodek, ki sedaj odpade. Sadjereja je pri nas zelo zaostala, žlatnega sadja skoraj nič nimamo, naši stari dedje so imeli zato večjo skrb, mi v mlajši generaciji pa smo raje kovali zlatnike po tujih

krajih, kakor pa da smo skrbeli za domačo grudo, kar se danes nad nami maščuje. Pri nas smo bili navajeni v prejšnjih časih, da smo šli za zaslužkom križem sveta. Marsikateri se je s tem lepo pomogel, sedaj pa so vrata v svet zaprta. Mnogo naših ljudi čaka na zaslužek, nekateri so že odšli v Jugoslavijo, Francijo, Romunijo, bolj korajžni pa bi radi v Ameriko. Od povsodi pa prihajajo neugodna poročila, tukaj se ne more zaslužiti zavoljo slabe valute, tam se dela samo dva, tri dni tedensko itd. Na splošno, naš gospodarski položaj ni obupen, a je težaven, treba bo napeti vse duševne in telesne sile, da ohranimo to, kar je naše.

Tržni pregled.

Žita: Takoj po žetvi so cene pšenici v Italiji znatno padle in so bile skoraj za 20 L pri q nižje, kot cene na svetovnem trgu. Padeč cen je bil posledica obilne žetve in velike ponudbe od strani kmetovalcev. Ker sedaj kmetovalci toliko ne silijo z blagom na trg in ker morajo mlinci vendar kriti svoje potrebe, cene pšenici sedaj rastejo in se polagoma bližajo onim svetovnega trga. Cene za q so sledeče:

Milan:

pšenica navadna	88—94 L
koruza	78—80 L
oves	76—81 L
rž	70—77 L
proso	80—85 L
ječmen	95—105 L

Padova:

pšenica	86—92 L
koruza	78—84 L
rž	68—70 L
oves	75—78 L

Živina: Cena klavne živine je vsled Božičnih in drugih praznikov nekoliko zrastle, a bo mogoče zopet kaj padla. Uvoz klavne živine ni znaten. Cene za kg žive teže so:

Milan:

voli 1. vrste	L 5.70—6.80 L
voli 3. vrste	L 3.20—4.60 L

krave 1. vrste	L 5.—6.20 L
krave 3. vrste	L 2.80—3.60 L
teleta 1. vrste	L 9.40—10.—L
teleta 3. vrste	L 7.50—8.20 L
prašiči	L 8.30 živi, zaklani 9.50 L za kg.

Gorica:

voli	L 3.50—5.—L
krave	L 3.—4.—L
prašiči	L 7.50—8.30 L

Krma: Trgovina s senom je precej mrtva, ker ni povpraševanj. Cene pa ne padajo. Najvišje cene sena so seveda kot navadno v Milanu, kjer plačujejo dobro seno po 55—60 L za q. Drugod so cene nižje. V splošnem je cena senu od 30.—do 40.—L za q, okoli večjih mest od 40.—do 50.—L. Slama stane okoli 20.—L po q.

Otrobi stanejo v Milanu 54—58 L, v Padovi 48—52 L, posije (drobni otrobi, noli) so nekoliko bolj po ceni.

Sir in maslo: Vsled praznikov je cena masla nekoliko zrastle, a ne za mnogo. V Milanu stane maslo 19 L, ravnotoliko v Cremoni in Trevisu, 14.50 v Parmii, 19 do 21 L v Rimu. Cene siru nespremenjene, silijo navzdol.

Vino: Trgovina je v splošnem mrtva. Cene slabjšim vinom padajo, boljša vina iščejo. Po posameznih pokrajinah Italije je naslednje stanje:

V *Pijemontu* plačujejo navadna vina po 70—100 L, srednja 100—140, boljša (Barbera) tudi 200.—L.

V *Genovi* je trg mrtev. Prekomorske kupčije z vinom ni.

V *Emiliji* precej drago plačujejo sladka vina (filtrati dolci), ki jih iščejo za izvoz. Za navadna vina ni kupčije.

V *Toscani* plačujejo belo vino po 6 do 6.50 L, črna slabša po 6 L, boljša po 7—8 L za stopinjo alkohola.

V *Apuliji* je trg mrtev, iščejo se le močna vina za rezanje, ki jih plačujejo tudi po 13 L za stopinjo alkohola.

V *Siciliji* je trgovina z vinom dokaj živa, ker Sicilija dela konkurenco drugim italijanskim pokrajinam.

Pri nas so cene vina različne. Iz Vipave gre precej vina v Trst. Vinarska Zveza v Gorici prodaja vino po 120 do 140 L za hl.

Umetna gnojila: Trg z umetnimi gnojili je sedaj mrtev, ker je čas za jesensko gnojenje prepozen, za pomladansko pa pre zgoden.

Tomaževa žindra je nekoliko pocenila, a malo.

Superfosfat prodaja Združna Zveza v Gorici po 33 L za q.

Čilskega solitra je prispelo v Italijo zelo mnogo, a ne bo poceni, ker mu urejajo ceno angleški kapitalisti. Stal bo okoli 140 L za q.

Letos se opaža, da pokupijo ljudje mnogo kalijeve soli, posebno 30 in 40% kalijevega klorata, ker je v ti obliki najbolj po ceni.

Apneni dušik stane 110—120 L.

Jajca so širom cele Italije precej draga, posebno ker ljudje ne zaupajo iz inozemstva uvoženim jajcam. Marsikatera naša gospodinja bi mogla pri jajcih zaslužiti kakšno liro.

Krompir je širom Italije nekoliko zrastel v ceni. Najbolj po ceni je v okolici Vidma, kjer stane okoli 30 L, dočim stane drugod tudi 50 L in več. V Gorici stane na drobno 40—45 L za q.

Kaj delamo v mesecu januarju.

Na polju moremo vršiti zelo malo del, posebno v goratem delu našega ozemlja, ker je zemlja večinoma zmrzla. Če pa le vreme in plast zemlje dovoljuje, koristi zemlji, ako jo globoko preorjemo. Globoko oranje koristi posebno krompirju in koruzi, pa tudi ostalim rastlinam. Ako nekdo misli spremeniti kakšno senožet v njivo, naj jo na vsak način preorje, če ne že prej, vsaj v zimskem času, da zemlja dobro premrzne in postane drobljiva. Orati pa ne smemo, ako je zemlja zelo mokra, ker si bomo s tem več škodovali, kot koristili. Zemlja se v takem slučaju »razjezi« in v njej najdemo velike, trde grude, ki nam samo škodujejo. To opažamo pri zemlji tem pogosteje, čim več ilovice je v njej.

V tem mesecu moremo njive pognojiti, pa naj si bo s hlevskim gnojem ali pa z umetnimi gnojili. Naši kmetje imajo navado, da gnojijo komaj tedaj, ko imajo sejati oziroma saditi, kar pa ni nikakor pravilno. Gnojiti moramo vsaj en mesec prej,

da dobe koreninice rastlinic pripravljeno hrano in jim ni potrebno hirati v prvih dneh njihovega življenja.

Na senožeti moramo skrbeti za to, da isto dobro očistimo razmetanega kamenja, grmičja in trnja. Ako nismo še pognojili senožeti, napravimo to čimprej. Zavedajmo se v tem oziru, da dajo le gnojene travniki obilo krme, ki nam je nujno potrebna, ako hočemo rediti zadostno število živine, ki mora postati in biti podlaga našemu kmetskemu gospodarstvu.

V vinogrodu nadaljujemo kopanje in gnojenje, rezanje pa le v slučaju, da je stalno lepo vreme. Glede gnojenja si moramo zapomniti, da ljubi trta pognojitev s kalijevo soljo, za kar je najpripravnejše gnojilo kalijev klorat. Dobro bi bilo, ako bi sedaj naši vinogradniki poškopili trti z 35% raztopnino železnega vitrijoia ali pa z 3% raztopnino žveplene kisline; za to opravilo bi rabili navadno trtno škropilnico ali pa pripravne čopiče. S tem škroplje-

njem bi dosegli, da ne bi trt napadala ble-dica (chlorose), ki povzroči letno zelo mnogo škode, posebno na Krasu.

V s a d o v n j a k u je sedaj najpriprave-njši čas za uničevanje sadnih škodljivcev, ker jih v zimskem času na golem drevju najlažje opazimo.

Ako ni velikega mraza kaže sedaj poš-kropiti drevesa z drevesnim karbolinejem in sicer vzamemo istega na 10 l vode $\frac{3}{4}$ —1 kg. Drugo zelo uspešno sredstvo je tobačni izvleček, katerega uporabljamo v obliki 1% raztopnine. S temi rastopninami uporabljajoč navadno škropilnico, poš-kropimo celo sadno drevo. S tem bomo uničili zelo mnogo zalege raznih gosenic, ki so največji škodljivci našega sadnega drevja. Zelo priporočljivo sredstvo je tudi 10% raztopnina železnega vitrijola (zelene galice), ki onemogočuje razvoj gljivic in lišajev. Umevno je, da moramo drevju tudi pognojiti, ker drevo kot vsako drugo živo bitje, ne more izhajati brez hrane.

Proti koncu meseca — ako je lepo vre-me — moremo začeti z obrezovanjem in čiščenjem nepotrebnih vej. Za to delo mo-ramo uporabljati le ostre nože, žage in drugo orodje ter vse večje rane moramo zamazati z drevesno smolo, ako te nimamo s katramom ali magari s kravjekom, med katerega pomešamo nekoliko ilovice. Poslednje sredstvo ni mnogo vredno, a je na vsak način bolje kakor nič.

V v r t u moramo v tem mesecu napra-viti podroben načrt, kaj in kje bomo sadili. Načrt mora obsegati celo leto, tako da ne bo ostal neizrabljen skozi celo leto niti koš-ček zemlje. Zemlja naj bo globoko preko-pana, da grude premrznejo, s čemer uni-

čimo tudi marsikaterega vrtnega škodljiv-ca. — V toplejšem delu pokrajine sejejo oni, ki imajo tople gredice, zgodnje zelje, zgodnji ohrovt, jajčevac, (melancani, ba-klažani), papriko in zeleno (šelno).

V h l e v u. Zimski čas je za domače ži-vali najnezdavejši, posebno pri nekaterih živinorejcih, ki puste pol metra in več gno-ja v hlevu ter zamaše vse odprtine z gno-jem. V takem hlevu bo res toplo. Živina ne bo trpela mraza, a tak tople zrak, ki je vrhu vsega še zelo vlažen, vsebuje mnogo kali različnih bolezni, posebno pa jetike (tuberkuloze). Hlev mora biti zračen, živi-norejec pa naj poskrbi o pravem času za dovoljno količino stelje. Koristno je tudi v zimskem času potrositi po hlevu nekoliko mavca (gipsa), pa tudi razpadlega apna ali pa celo navadne zemlje, ki vsrka raz-lične škodljive duhove in pline.

Živina dobiva v tem mesecu navadno samo grobo hrano, ako ima pa kdo peso ali repo, naj ji tudi da, a ne sme dati enkrat mnogo te krme, drugič pa nič. Živalim naj se ne pozabi dati nekoliko soli, ako pa kr-mimo mnogo pese ali repe, potem pa tudi klajnega apna. — Na svinje moramo pa-ziti, ki naj imajo toplo ležišče.

V k l e t i ni v tem mesecu mnogo dela, ker smo vino že pretočili. Poskušati pa moramo, ako je vino popolnoma zdravo in predvsem moramo letos paziti na rjave-nje vina in na čistost vina. Mraz sam na-vadno očisti vino. Ako vsebuje vino mnogo vinskega kamna, se isti v mrazu izloči, vsled česar postane vino bolj čisto.

D r u g a č e: Preskrbimo si potrebna se-mena in gnojila. Pripravljamo kole in dra-čje, čistimo beke itd.

Gospodarski drobiž.

POBELITE DEBLA SADNIH DREVES.

Apno pomori na drevju mah, lišaj in mnogo živalskih škodljivcev, ki se skrivajo po debli in vejah. Če je drevo z mahom in lišajem močno zaraščeno, ostrgati ga je prej s strguljo in šele nato pobeliti. Da se bo belež boljše oprijel debela, mu moremo pridati malo živalske krvi ali pa tudi malo posnetega mleka. Posneto mleko je na

vsak način koristnejše, ker ohrani beležu belo barvo, ki je drevesom v zimskem času zelo koristno. Bela barva namreč usrkava težje gorkoto od črne, a ima tudi nasprot-no lastnost, da ne izpušča gorkote tako lahko kakor ta. Zato se pobeljeno drevo v mrzlih zimskih nočeh tako hitro ne raz-hlaja, kot nepobeljeno in zato mu tudi mraz mnogo manje škoduje.

TOVARNA SLADKORJA V DEŽELI.

Za 9. november je bil sklican v Červinjan sestanek glede sladkorne tvornice, ki bi se imela ustanoviti nekje v Furlaniji najprej v Červinjanu.

Predpogoji za sladkorno tvornico so v deželi dani. Pred vojno se sicer ni mogla ustanoviti, ker ne bi mogla konkurirati s češkimi, v Italiji so pa razmere popolnoma drugačne, predvsem ker Italija ne proizvodi dovolj slakorja za domači konsum. Italijanski sladkor je danes, in izgleda da tudi za bodočnost, popolnoma varen pred inozemsko konkurenco, ker plača tudi domači sladkor visoko užitnino, inozemski pa mora plačati poleg užitnine tudi visoko carino.

Za pridelovanje pese bo prišla v poštev predvsem furlanska nižina, a tudi Goriška okolica, Vipavska dolina in tudi ostali deli dežele bodo lahko sadili sladkorne pese.

Brez dvoma bo sladkorna tvornica — ako se bo ustanovila — za našo deželo velike važnosti in koristi, ker bi na ta način bila upeljana res nova kultura, ki bi se mogla razviti mnogo uspešnejše, kot kultura tobaka. Ustanovitev sladkornih tvornic širrom sveta je imela vedno za posledico boljše in temeljitejše obdelovanje zemlje, predpisano kolobarenje, sploh intenzivnejše kmetijstvo. R.

Sladkorja proizvodi Evropa letno okoli 50.500.000 q. Prvo mesto zavzema Nemčija s 14 milj q, Češka z 9, Francija s 7, Poljska z 4½, Nizozemska 3¾ q itd., Italija z 3 milijoni q. V letu 1922—23 je bilo v Italiji na razpolago 2.910.000 q za notranji konsum in sicer domačega sladkorja 2.650.000 q, ostali je bil uvožen. Iz teh števil sledi, da uporabi Italija okoli 8 kg sladkorja na glavo in leto, kar je zelo malo v primeri z drugimi državami, predvsem z Anglijo in ameriškimi Zveznimi državami.

LETINA GALETE NA GORIŠKEM je znašala v preteklem letu 3472½ q, dobljenih iz 5900 onč (po 30 gr) ali 177 kg semen. Letina 1922 je bila v tem oziru nekoliko boljša in sicer za okoli 30 q; ker pa je bila lani cena galeti (in tudi kakovost iste) boljša kot l. 22. so kmetje tudi dobili več za njo kljub manjši letini. Cena se je vrtela v l. 1922 okoli 24—28 L za kg, lani

pa od 28—36 L. V celoti je prišlo za galetno v deželo več kot 10½ milijonov L. Marsikateri kmet, ki sam ni imel galete, je lani precej iztržil za murvino listje, ki se je plačevalo v dneh po toči v Brdih in Furlaniji tudi po 70 in celo 100 L za q. V splošnem so pa bili naši kmetje v Gorenji Vipavski, na Krasu in a Kanalskem skoraj bi rekli osleparjeni pri murvinem listju, to pa zato, ker niso bili o cenah informirani.

Kmetje, pri murvah in galeti je lep postranski zaslužek, ki bo z dneva v dan bolj potreben.

KAKO ČUVAMO SLABO VINO?

Sodi naj bodo vedno polni.

Na vsak hl vina vzamemo 6—7 gr natrijevega metabisulfita, ga denemo v majhno vrečico in obesimo na veho.

Paziti moramo na največjo čistost v kleti.

KAKO MOČNO JE ITALIJANSKO VINO?

Glasom poročila poljedelskega ministerstva so preizkušali z ozirom na alkoholno stopinjo 100.000 vzorcev vina iz vseh pokrajin Italije in naši:

stopinja alkohola	belo vino	črno vino
do 7°	10	5 vzorcev
od 7°—8°	20	20 vzorcev
od 8°—9°	70	100 vzorcev
od 9°—10°	150	170 vzorcev
od 10°—11°	200	240 vzorcev
od 11°—12°	210	190 vzorcev
od 12°—13°	130	120 vzorcev
od 13°—14°	80	90 vzorcev
od 14°—15°	60	50 vzorcev
od 15°—16°	40	10 vzorcev
nad 16°	30	5 vzorcev

Iz tega sledi, da vsebuje v Italiji 69% belega in 72% črnega vina od 9° do 13° alkohola.

Vrane ne zobljejo semena, ki je bilo prej nalašč obdelano s katramom. Da ga vrane ne zobljejo in da ne izgubi na svoji kaljivosti, vzamemo na 50 kg žita 20 dkg katriana, 20 dkg petroleja in 3 l vode. Najprej vodo segrejemo, potem jo zlijemo na katrian in vse skupaj dobro mešajoč, prilivamo počasi petrolej. Ko je ta mešanica gotova, jo zlijemo na žito in ga premešamo.

KAKO MEŠAMO UMETNA GNOJILA?

Ako hočem premešati 3 q superfosfata, 1 q kalijeve soli in recimo 1 q žveplenokislega amonjaka, potem stresem na pod ali kamor bilo najprej $\frac{1}{2}$ q superfosfata, vrhu $\frac{1}{2}$ q kalijeve soli, potem $\frac{1}{2}$ q superfosfata, nato $\frac{1}{2}$ q amonijaka, zopet $\frac{1}{2}$ q superfosfata; ostane mi polovica vseh treh umetnih gnojil, ki jih stresem kot prejšnjo polovico. Ko imam vse gnojilo na enem kupu, vzamem lopato in prevržem z njo cel kup na drugi kup in zajemam gnojilo z lopato iz prvotnega kupa od vzgor navzdol. Tako se razna umetna gnojila najbolj premešajo.

Kako dobimo več mleka? Hlev mora biti snažen in svetel, ne pa okna zamašena s kravjekom, kot se še vedno opaža. Snaženje je potrebno in zopet snaženje ter poleg tega velik mir v hlevu.

Stara deteljišča — kjer se je detelja že skoraj izgubila — kaže gnojiti tudi z dušičnatimi umetnimi gnojili, kot so pokazali lani mnogi poskusi širom Italije.

Rjavenje orodja in strojev onemogočimo, ako isto po rabi obrišemo in prevlečemo s cunjjo ali ščetko, ki smo jo namočili v kakšnem sušečem olju (orehovo olje, laneno olje itd.)

Koliko stanejo menice.

Z N E S E K			Z A P A D L O S T		
			4 mesece	6 mesecev	nad 6 mesecev ali „in bianco“
	do	100 L.	—30	—30	—50
od	100 —	200 "	—30	—50	—90
"	200 —	300 "	—50	—70	1'50
"	300 —	400 "	—50	—90	1'90
"	400 —	500 "	—70	1'30	2'50
"	500 —	600 "	—70	1'50	2'90
"	600 —	700 "	—90	1'70	3'30
"	700 —	800 "	—90	1'90	3'90
"	800 —	900 "	1'30	2'10	4'30
"	900 —	1000 "	1'30	2'50	4'90
"	1000 —	1500 "	2'50	3'70	7'30
"	1500 —	2000 "	2'50	4'90	9'70
"	2000 —	2500 "	3'70	6'10	12'10
"	2500 —	3000 "	3'70	7'30	14'50
"	3000 —	3500 "	4'90	8'50	16'90
"	3500 —	4000 "	4'90	9'70	19'30
"	4000 —	4500 "	6'10	10'90	21'70
"	4500 —	5000 "	6'10	12'10	24'10
"	5000 —	6000 "	7'30	14'50	28'90
"	6000 —	7000 "	8'50	16'20	33'70
"	7000 —	8000 "	9'70	19'30	38'50
"	8000 —	9000 "	10'90	21'70	43'30
"	9000 —	10000 "	12'10	24'10	48'10
za vsakih nadaljnih 1000 L. ali odlomek			1'20	2'40	4'80

Opomba: Dražja menica se lahko uporablja za manjše svote, a ni gospodarsko pametno. Cenejšo menico se tudi lahko uporablja za večje svote, a mora biti predno jo izpolnimo dokolkovana do one kolkovine, ki odgovarja zneskom v zgornji lestvici.

**TISKOVINE V ZALOŽBI GORIŠKE ZA-
DRUŽNE ZVEZE:**

Blagajniški dnevnik 100 listov	po L 35.—
Blagajniški dnevnik 200 listov	po L 50.—
Blagajniški dnevnik z razdel- nikom za izdatke 200 listov	po L 70.—
Blagajniški dnevnik z razdel- nikom za prejemke 200 li- stov	po L 70.—
Razdelniki zadrug	po L 50.—
Posojilne knjige á 400 strani	po L 90.—
Posojilne knjige á 300 strani	po L 80.—
Posojilne knjige á 200 strani	po L 70.—
Hranilne knjige á 200 strani	po L 70.—
Imeniki zadržnikov	po L 20.—
Deležne knjige	po L 30.—
Salda konti	po L 30.—
Nakupno-prodajne knjige	po L 40.—
Blagovni skontroli	po L 30.—

Prejemne knjige mleka	po L 30.—
Knjige za tekoči račun	po L 15.—
Knjige pristopnic, 400 listov	po L 30.—
Knjige pristopnic, 200 listov	po L 20.—
Knjige pristopnic, 100 listov	po L 15.—
Hranilne knjižice, izvod	po L 2.—
Posojilne knjižice, izvod	po L 2.—
Denarne knjige á 200 listov	po L 22.—
Zadolžnice a) na poroštvo	po L 0.50
» b) na vknjižbo	po L 0.50
Izpiski hranilnih vlog	po L 0.40
Izpiski deležev	po L 0.50
Izpiski posojil	po L 0.40
Računski zaključki za den. z.	po L 0.30
Računski zaključki za blag. z.	po L 0.30
Potrčila za dvignjene hr. vloge	po L 0.80
Opomini za obresti in glavnice	po L 0.10
Obrestne tablice	po L 1.—
Izkazi za neposredne pristoj- bine	po L 0.30

Najpristnejša domača vina dobite vedno pri

Vinarski Zvezi v Gorici

(Via Mameli št. 8 pri stari gimnaziji)

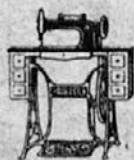
Podpirajte lastnega kmetovalca!

Stara znana gostilna „PRI ČRNEM ORLU“

Via S. Giovanni št. 6

toči pristna domača vina: briško rebulo, vipavsko belo in črno vino ter kraški teran. — Izborna kuhinja. — Dvorana za zboravanja in dvorišče za krogle. **FIEGL IVAN.**

Elija Čuk Gorica Stolni trg

Šivalni stroji „Original Titan“, „Pfaff“ jamčeni 30 let. Dvokolesa „Bianchi“ in „Altena“. — Velika zaloga orožja in streliva in posameznih delov zgoraj imenovanih strojev. Lastna delavnica.

G. CARLOTTO — GORICA

Piazza Cavour (ex P. Duomo) Stolni trg 3.

Izbrana vrtnarska, poljedelska in travniška semena. Zaloga žita, umetnih gnojil in raznih sredstev za uničevanje rastlinskih škodljivcev in bolezni.

Kje je

„Zadružna tiskarna“?

V Gorici, Riva Piazzutta 18.

Sveče -

--- znane tvrdke

JER. KOPAČ

--- **Kadilo**

- **Knjige**

Tiskovine

Pisarniške

potrebščine

dobite v

Knjigarni Kat. tisk. društva v „Montovi hiši“ v Gorici, Via Carducci 6.

Knjigoveznica

BEDNAŘIK ELIZA -- Kat. tisk. društvo

v Gorici, Riva Piazzutta št. 18 (Vogal ulice Piazzutta in via Orzoni).